

tribuna

LIST SLOVENSkih ŠTUDENTOV

LETO XV.

Ljubljana,

14. 4. 1965

ŠTEVILKA 10

PRED VOLITVAMI

Osmi kongres Zveze komunistov Jugoslavije je sprejel načela zelo obsežnih sprememb in novosti. S tem je naložil precejšnje naloge tudi voljenim predstavnikom delovnih in teritorialnih skupnosti. V kratkem času, ki je minil od kongresa, seveda teh nalog ti predstavniki niso mogli izvršiti. Zato pa čaka prav te poslance, ki jih bomo zdaj volili, naloga, da bistveno pripomorejo pri uresničevanju načel in smernic, ki jih je sprejel 8. kongres ZKJ. Prav zato je toliko važnejše, kdo bojo naši predstavniki v republiški in zvezni skupščini. Ker so se letos volitve same zelo približale tisti demokratičnosti, h kateri že dolgo stremimo, je to dobro poročstvo, da bojo poslanci, ki jih bomo izvolili, kos nalogam, tako zaradi svojih sposobnosti kot podpore občanov. Po drugi strani pa lahko pomenijo letošnje volitve nadaljnji korak pri izgrajevanju tiste resnične samoupravne demokracije.

Ne smemo namreč pozabiti, da volitve niso glavno dejanje naše demokracije; eno od temeljnih načel naše demokracije je prav to, naj bi se odločanje in sodelovanje občanov v družbenih zadevah ne omejevalo samo na volilno dejanje, ampak naj bi se uresničevalo na širši in bolj kontinuirani samoupravni način.

Vendar so volitve predpogoj demokratičnosti, zlasti v pogojih nerazvitega lokalnega samoupravljanja. V teritorialno-politični skupnosti ostajajo volitve (tu seveda predvsem občinskih skupščin) bistveni akt samouprave. V takem položaju je seveda nujna intenzifikacija predvolilne dejavnosti, ki v tem primeru ne pomeni pretiravanja pomena volitev, ampak je eden najprimernejših načinov za ustvarjanje samoupravnega vzdušja; v sedanjih pogojih lahko z intenzivno predvolilno dejavnostjo verjetno najustrezneje vzbudimo v občanih zavest, da lahko sodelujejo in soodločajo tudi na področjih, na katerih so doslej mogoče srečevali samo suhe oblastvene in upravne akte.

R. Močnik

TEŽNJA PO URAVNILOVKI

Prav in koristno je, da v našem procesu samoupravljanja vse bolj uveljavljamo sistem glasovanja o najrazličnejših zadevah in sistem popolne enakosti. Da pa navedeno le ne more biti recept, ki naj velja v vsakem primeru, nam kaže naslednji podatek: na osnovi najbolj demokratičnega sestavljanja tarifnega pravilnika znašajo trenutno skupni mesečni prejemki na eni izmed klinik ljubljanske medicinske fakultete za mladega zdravnika 60 tisoč dinarjev, za laboranta z osnovno šolo 66.000 dinarjev in za laboranta s popolno osemletko 68 tisoč dinarjev. Tako so si skorajda vsi enaki, toda, ali je kdo pomislil tudi na to, da je mlad zdravnik študiral vsaj enkrat več kot ostala dva in da verjetno zaradi tega nikoli ne bo učakal svoje pokojnine.

S. Rutar

V Arhitektovem biltenu (izdajata upravni odbor Društva arhitektov Ljubljane) št. 1/65 beremo tole »Zveza arhitektov Slovenije je prevzela pobudo za izboljšanje vzgoje mladih arhitektov na ljubljanski FAGG. V ta namen je imenovala komisijo, ki sodeluje s predstavniki strokovnih organizacij.« — Vsekakor hvalevredna pobuda! Vendar pa nas v seznamu članov komisije preseneti to, da ni poleg »predstavnikov strokovnih organizacij« nobenega predstavnika FAGG. Če pa beremo sporočilo naprej, postajajo stvari še bolj čudne: »Komisija bo po končanem delu izročila gradivo plenumu ZAS, ta bo obdelano gradivo poslal v obravnavo ljudski skupščini SRS.« — Vsa stvar se torej dogaja in se bo dogajala popolnoma mimo prizadete fakultete. Kaj ne pomeni to nezaupnico reformnim prizadevanjem na fakulteti? Poleg tega je to tudi nezaupanje do tistih tovarišev, ki so uvajali (ali si prizadevajo uvajati) nove, sodobnejše načine dela na fakulteti. In nazadnje, čeprav najbolj pomembno, je tak način popolna negacija samoupravnega principa, saj gre mirno mimo neposrednih delovno-samoupravnih organov na fakulteti.

r. m.

OSTI TEDNA

O POLITIČNEM DELU KOMUNISTOV NA UNIVERZI

Intenzivni družbeni razvoj je posebno v zadnjih letih odprl in izostril vrsto družbenih protislovij. Porajanje teh protislovij, ki je bilo večkrat celo konfliktnega videza, je bilo burno še posebno zato, ker je tudi Zveza komunistov z uveljavljanjem samoupravljanja (katerega eden visokih dosežkov je bila nova ustava) stimulirala tiste družbene energije, ki so v danih pogojih lahko največ prispevale za socialistično demokratizacijo naše družbe.

Visokošolske ustanove zavzemajo v družbeni delitvi dela posebno mesto. Zaradi velike koncentracije znanstvenega in predavateljskega kadra, ki je nujno povezan z vsemi sodobnimi strujami v svetu po eni strani, po drugi strani pa koncentracije velikega števila študentov, ki po tradiciji in po svojem posebnem položaju avangardno reagirajo in vsako noviteto s področja družbene misli, se nove misli in ideje po pravilu zelo hitro odražajo prav tam. Pa tudi družbena protislovja in konflikti se zelo ostro odražajo prav v tej sredini, tu dobivajo specifične oblike in se neredko tudi vsebinsko obogatijo. Vplivajo pa tudi nazaj na družbena dogajanja. Pestrost in tudi protislovnost idej je zato v tej sredini nujno zelo velika.

Premalo je časa, da bi analizirali vse idejne tokove, ki so se uveljavljali v zadnjem času v tej sredini. Zato se bom dotaknil samo nekaterih.

Na primer: Predstavniki tistega zelo majhnega dela naše inteligence, ki je razočarana nad našo stvarnostjo, zaradi lastne brezizglednosti, idealističnega gledanja na družbo, specifičnega socialnega porenja ali pa zaradi spoznavne nemoči spreminjati to družbo, so razvijali teorijo o elitni vlogi inteligence v naši družbi.

Po tej teoriji je logično in naravno, da pripada inteligenci, posebno še enemu njenemu delu, to je tako imenovani humanistični inteligenci (izraz so si izmislili sami), to je tisti, ki se poklicno ukvarja z razmišljanjem o družbenih vprašanjih. V teh vrstah da je tudi največ posameznikov, ki jih država še ni uspela materialno korumpirati, da se še niso birokratizirali, oziroma svojega delovanja ne podredili kakršnim koli ideološkim izhodiščem.

Tako definirano elitno pozicijo so zoperstavljali vodilni vlogi Zveze komunistov v naši družbi. Zato so vodilno vlogo ZK prikazovali kot birokratsko uzurpiranje oblasti. Čeprav se Zveza komunistov ne bori za svojo vodilno vlogo, ampak za uveljavljanje objektivno, zgodovinsko pogojene vodilne vloge delavskega razreda v družbi.

Na področju kulture so vse obstoječe kulturne institucije enostavno zavrgli kot birokratske, negirali pridobitve naše kulturne preteklosti in kot alternativo temu stanju ponudili kot edino odrešilno možnost: same sebe. Vseh teh tendenc, ki so se pojavljale tudi na drugih področjih intelektualnega udejstvovanja, v drugih oblikah kot npr.: s teorijo grup, s poskusi prevrednotenja definicije samoupravljanja, ki naj bi te grupe v praksi sankcionirala itd., ne moremo označiti drugače kot bolj ali manj prikrito borbo za oblast. To borbo za oblast je seveda vodila ozka grupa ljudi, ki pa je v tej borbi dobivala toliko večjo težo, ker se ji je čisto posrečilo z demagoškimi prijemi pritegniti precejšen del subjektivno sicer drugače mislečih intelektualcev, literatov itd., predvsem pa študentov.

Druga najbolj znana teorija, ki so jo razvijali, je bila: nosilec birokratizma v naši družbi je Zveza komunistov, ki se že formira in pojavlja kot razred. Odveč bi bilo razlagati, da je tako prikazovanje razredov absurdno in da ne vzdrži nobene znanstvene kritike. Sicer pa za to nikomur tudi ni šlo.

Bistveno je bilo, prikazati škodljivost obstoja te organizacije sploh, prikazati jo kot krivca in nosilca vseh napak v naši družbi. Iz tega so izvirale tudi ideje, da je Zveza komunistov svojo vlogo že odigrala predvsem s svojo udeležbo v NOB, da pa dosežkov te borbe ni bila več sposobna v povojni družbi realizirati, oziroma razvijati naprej. Mislim, da je odveč braniti vlogo in pomen ZK v naši preteklosti — priznanje ji je dalo ne enkrat naše delovno ljudstvo.

Prav pa je, da si osvežimo v spominu naslednja dejstva pod vodstvom Komunistične partije organizirana osvobodilna borba slovenskega naroda ni bila posledica enkratne domislje, ampak osnovnega koncepta Partije Ustanovitev Osvobodilne fronte slovenskega naroda ni bila samo odraz nujnega odpora slovenskega naroda v težkih časih leta 1941, ampak v prvi vrsti tudi posledica že v letih pred vojno skovane borbene enotnosti naprednih sil našega delovnega ljudstva. Nosilci in ustvarjalci te enotnosti pa so bili slej ko prej komunisti. Prelom s stalinizmom leta 1948 ni bil slučajen in ni bil samo posledica Staljinove samovolje, ampak je bil v bistvu konflikt dveh koncepcij, konservativne in okamenelne stalinske in žive, kreativne, katere nosilci so bili jugoslovanski komunisti. Nadalje, uvajanje samo-

upravljanja in intenzivna borba za demokratizacijo našega družbenega življenja niso neizbrisni pečat naporov Zveze komunistov. In navsezadnje: ostra, neusmiljena kritika in analiza našega lastnega življenja in dela na 8. kongresu in spontano priznanje vsega našega ljudstva naporom komunistov za nadaljnjo graditev socialističnih odnosov dokazujejo, da ZK še zdaleč ni sila, kateri bi se bilo potrebno sklicevati samo na njene zgodovinske zaslugе in na lovorikah le-teh iskati opravičila za sedanje delovanje. Njeno delo in naporu so izraz tendenc delavskega razreda in vsega našega delovnega ljudstva danes in tukaj. To pa bodo tudi v bodoče, dokler bomo komunisti (kot je bil to slučaj doslej) to z delom tudi opravičevali.

Naslednja značilnost nosilcev teh izvedenih kritik, ki se ni zanimala za nobene realne družbene možnosti in pogoje, ampak samo za pravico do lastne kritike, je ta, da jih niti najmanj ni zanimalo, kakšne objektivne družbene posledice lahko povzročijo njihovo delovanje. Verjetno se niso, ali pa niso hoteli zavedati, da s tako frontalno kritiko birokratizma ta isti birokratizem realno samo utrjujejo.

Te vrste kritiki seveda ne morejo razumeti, da so vsi dosežki našega družbenega razvoja dosežki naše celotne družbe in njenih najnaprednejših subjektivnih sil in ne nazadnje tudi tistih filozofov, ki so se v teh okvirih borili ne za tako ali drugačno razlago sveta, ampak za njegovo konkretno spreminjanje. To pa je mnogo težje in odgovornейše, kot je lahko samo kritika vsega in vseh za vsako ceno.

Ugotoviti pa moramo, da je to ozko grupo ljudi odklokal precejšer posluh za politično montiranje lastnih nastopov in izkoriščanje uspehov in naporov celotne družbe v svoj prid. Znani so celo vrsto vprašanj, o katerih je družba že intenzivno razpravljala, za katerih reševanje so se že intenzivno borili občani in komunisti v samoupravnih organih, izkoristiti v svoj prid.

Vse kaže, da našega dela in naporov nismo znali, ne bom rekel politično izkoristiti, vendar pa vsaj prikazati, kdo je bil tisti, ki se je za reševanje vseh teh problemov resnično trudil, iskal rešitve in prevzemal odgovornost.

Tako so se, pet minut pred dvanajsto, z demagoškim nastopom neke pojavili oni ter v obliki škandala lansirali katero koli vprašanje in na ta način v javnosti popolnoma lažno ustvarili vtis, kot da so oni tisti, ki to sploh postavljajo na dnevni red, zraven pa še pogumno ozmerjali birokrate, ki teh vprašanj niti niso sposobni niti nočejo reševati. Tako se je zgodilo z vrsto vprašanj kot npr. socialni položaj starajočih se kmetov in depopulacija področij, ki so neprikladna za intenzivno gospodarjenje (Ta nujni proces so prikazovali kot posledico napačnega in zgolj ideološkega izhodišča naše družbe do kmečkega vprašanja. Presenetljivo je, da ta strokovno popolnoma neutemeljeni in politično tendenciozni izpad ni bil deležen kritike s strani niti enega našega kmetijskega strokovnjaka z agronomske fakultete, celo ne strokovnjaka komunisti).

Taka demagogija, ki se sploh ni zanimala za razreševanje protislovij in za delo, se je neovirano odvijala na univerzi in v raznih študentskih tribunah. Vendar bi bili v oceni preenostranski in na krivi poti, če bi trdili, da je vsemu temu kriva študentska mladina sama (kljub slabemu socialnemu sestavu), kot bi mnogi radi poenostavljeno prikazovali. Osnoven vzrok moramo iskati v preslabi povezanosti univerze z družbo in njenimi dogajanj, v relativno slabi materialni osnovi samoupravljanja na univerzi, težavah, ki so se nujno pojavljale v reformnih procesih, mučnih konfliktih na relaciji univerza — visoke šole, dekretiranjem prepovedovanju razprav o posameznih perečih vprašanjih na univerzi, s katerimi se je večkrat solidarizirala celo Zveza komunistov na univerzi sama itd.

V taki situaciji se je nahajala in delovala tudi ZK na univerzi. Prav v tem času, polnem konfliktnih situacij, ki so se ob razkrajanju starih hierarhičnih struktur, ki so se gradile v večjih generacijah, nujno grmadile, se Zveza komunistov na univerzi ni najbolje znašla. Namesto političnega delovanja in idejnega boja se je razvijalo uradovanje namesto aktivnosti in borbenosti, imobilnost in večno zapletanje v jalove analize o tem, ali so bili neki postopki teh ali onih birokratskih ali administrativnih organov na mestu ali niso bili, koliko škodo so povzročili itd. Skratka, namesto lastne aktivnosti stalno ocenjevanje od tega ali onega povzročene škode.

Delo se je odvijalo predvsem v okviru drobnih organizacijskih in praktičističnih vprašanj. Ob tem je nujno precej članov začelo izgubljati vero v smisel takega dela, saj jih ni gradilo, osveščalo in družbeno konstituvalo. Nujna posledica tega je bila demoralizacija ter idejna in politična negibnost in neborbenost.

Naj navedem samo najbolj drastičen primer: kljub temu da so se v študentskem naselju v zadnjih letih odvijale na tribunah silno burne razprave in da sta

nuje v Naselju več sto komunistov, pa le-ti na teh organizirano politično skoraj niso delali. V tem času se praktično niso sestajali in pogovarjali o perečih idejnih in družbenih vprašanjih, ki so se na teh tribunah razčiščevala in neredko tudi dobivala nazadnjaški in demagoški smisel in cilj. Razumljivo je, če vodstva niso čutila potrebe, da bi se s komunisti o teh problemih pogovorila in jih mobilizirala za idejni boj in jim pri tem tudi pomagala, da so zato nujno zapadali v resignacijo in demoralizacijo. Vse kaže, da so nekatera vodstva Zveze komunistov smatrala, da bi bil organiziran nastop proti organizirani demagogiji nedemokratičen.

Komunisti na univerzi bomo morali zato analizirati stanje in ne bomo smeli zapadati v kakršne koli optimistične in voluntaristične plane, n. osnovi katerih bi lahko celotni položaj spreminjali samo z večjo politično aktivnostjo komunistov na univerzi. Naša prizadevanja bodo morala biti v prvi vrsti usmerjena v reševanje in razreševanje ključnega vprašanja, to je položaja naše univerze v družbi in njene integracije v družbo. Boriti se bomo morali za uveljavljanje reforme kot trajnega procesa in trajnega prilagajanja univerze družbenim potrebam. Z izboljševanjem socialnega sestava in socialnega položaja študentov bomo lahko ustvarjali vzdušje za intenziviranje teh procesov. Tako bo tudi vpliv univerze na družbo postal še naprednejši in intenzivnejši.

Boriti se bomo morali za modernizacijo študija na univerzi, posebej še na družbenih fakultetah, ki se bodo morale intenzivneje vključevati v reševanje družbenih problemov. Nevzdržno je, da se družbeni vzgoji na naši univerzi in visokih šolah posveča minimalno ali celo nič učnega programa. Kako naj potem od diplomantov pričakujemo, da se bodo kot celovito formirane osebnosti vključevali v samoupravljanje in družbeno dogajanje sploh. Zalostno dejstvo je, da v zadnjih desetih oziroma petnajstih letih, kljub vsem naporom, nismo uspeli izoblikovati zadostnega števila uposobnih znanstvenikov s področja družbenih ved, ki bi delovali v našem družbenem življenju in z analizami na primernem nivoju pomagali razčiščevati pereča družbena vprašanja. Tako pa smo večkrat prisotni pretirane empirizmu in praktičizmu tudi tam, kjer bi bila na mestu samo znanstvena analiza.

Res je tudi, da v idejnih in političnih konfliktih na naši univerzi ni v zadostni meri rasel sposoben politični kader, ki bi se v teh borbah utrjeval in razvijal. Zato se bomo morali komunisti na univerzi odločno usmeriti prav v tako vzgojo članstva.

In nazadnje: napačno bi bilo, če bi vse te dogodke, izjave, nastope itd. nekritično metali v en koš. Potrebno je strogo razlikovati med ozko grupo ljudi, ki ni bila sposobna vključevati se v stvarna dogajanja v naši družbi, in med veliko množico študentov, publicistov, umetnikov itd., ki so bili ob raznih dogodkih zrevoltirani zaradi nekaterih primitivnih nastopov, akcij in proceduralnih napak. Nekateri pa je tudi pritegnila argumentacija, ki večkrat ni bila brez osnove, posebno še takrat, kadar so jo iznašali popolnoma dobrosamerni ljudje, ki so na tribunah sodelovali. Zato je nujno, da vse napake, deviacije in zablode zelo pazljivo analiziramo, ne glede na to, kdo jih je navažal, in usmerimo vse sile za njihovo reševanje. Na univerzi moramo zato uveljaviti najnaprednejšo in istočasno najostrejšo kritiko; ustvarjalno kritiko, ki bo sredi te stvarnosti, jo razkrivala in jo spreminjala.

Na ta način lahko pričakujemo, da bodo ob maksimalnem zanimanju vseh družbenih sil univerza in visoke šole postale še bolj življenjska šola kadrov za našo samoupravno družbo.

Lojze Skok

POPRAVEK

V 9. številki je bil na zadnji strani objavljen članek: NUMERUS CLAUSUS TUDI NA MEDICINI UKINJEN. Obveščamo bralce, da je pomotoma ob naslovu izpadel vprašanj, kar je sicer razvidno iz vsebine članka.

Objava

Klub študentov sklada Borisa Kidriča je namesto venca na grob Borisa Kidriča daroval ob obletnici njegove smrti 20.000 dinarjev komisiji za pospeševanje znanstvenoraziskovalnega dela študentov pri univerzitetnem odboru Zveze študentov.

Odbor kluba študentov SBB

VSO SREČO TONE

Po več kot štirih letih se je od predsedstva UO poslovil Tone Zimšek.

Verjetno bi moralo teh nekaj vrstic podajati oceno njegovega dela, toda tisti, ki so imeli priliko biti Tonetovi sodelavci (in teh ni ravno malo) mi bodo dali prav, če se mu na tem mestu le zahvalim za njegovo požrtvovalno prizadevanje na področju materialne preskrbe študentov:

— v pogledu dviga in pravičnejšega razdeljevanja individualnih subvencij;

— v pogledu pridobivanja večjih sredstev za dotacije študentskim menzam;

— v pogledu gradnje novih študentskih domov;

— v akciji za dvig štipendij itd. ...

Nedvomno so Tonetove zasluge pri tem za demokratizacijo oblik dela UO (skupščine, zbori, kandidiranje itd. ...) ali pa Tribune (zbor Tribune, statut Tribune itd. ...), posebej pa še, kar se tiče afirmiranja samoupravnih organov

Tisti, ki lahko primerjajo delo UO izpred nekaj let in današnje delo, ne bodo mogli odreči Tonetu občutka vestnosti in odgovornosti pri opravljanju predsedniške funkcije

In še nekaj je treba k temu pripisati, namreč Zimškov izredno neposreden nastop, ki je marsikoga od nas — zvalil na pota študentskega aktivizma. (So seveda trenutki, ko bi mu človek to zameril!)

Na vse to se pogosto pozablja, še posebej, ker Tone Zimšek ne more celjati za posebno ambicioznega funkcionarja in ker so ga ravno v tej ambicioznosti in samohvali nekateri — po prepričanju — antifunkcionarji daleč presegali in skušali razvednotiti njegovo delo. Ravno to naravno, ne pa pozersko angažiranje, je največ prispevalo k ugledu, ki ga med svojimi sodelavci Tone ima

Seveda bo držalo, da je prizadevnosti botrovala včasih tudi pristranost, toda le kot rezultat nepoznavanja vseh plasti problema, nikoli pa ne kot rezultat linije manjšega odpora. Lahko, da je to imelo v situaciji, v kakršni se nahaja ljubljanska ZS zadnje leto, najrazličnejše odmeve, toda vsem študentom je bila v vsakem trenutku dana možnost kritike kateregakoli ukrepa predsedstva UO. To pa je tudi tista največja pridobitev v delu ZS, za katero gre pač glavna zasluga ravno Zimšku in v kateri ga je moral vsakdo, če njegovemu nastopanju ni botrovala bolna ambicija ali pa popolno nerazumevanje družbenega dogajanja, vsestransko podpreti

Držalo bo tudi, da so številne demokratičnejše oblike šole zastavljene ne pa tudi realizirane. Toda principiina bitka o njihovi pozitivnosti je izborna in realizacija danes zavisi le še od organizacijskih prijemov

Tone Zimšek torej odhaja, toda dovolj njegovega je v predsedstvu UO ostalo, kar kaže na njegovo prizadevnost in sposobnost. Vso srečo, Tone, pri opravljanju diplome in na novem delovnem mestu!

Predsedstvo UO

Nevzdržne apologije

občutka (!), da se s tako (kakšno? T. H.) dikcijo avtor (Tine Hribar) vsaj v niansi distancira (!) od našega gospodarskega in družbenega življenja. Ta neprizadetost (!) pa izraža odtrganost (!) človeka od konkretnega gibanja... kaže na izkoreninjenost (!) iz dogajanja danes in tukaj... (Ivo Krč, Nevzdržne analogije, Tribuna številka 9).

Da se razumemo: čeprav mi je z moralnega aspekta popolnoma razumljivo, mi je z logičnega aspekta prav tako popolnoma nerazumljivo, zakaj je Ivo Krč izrazil mene kot študenta za posrednika, preko katerega je hote ali ne hote napadel jugoslovansko novo ekonomsko politiko in tiste, ki za njo stojijo, pri čemer je uporabil reci in piši petnajst (15) psovok oziroma podtikanj: »neprizadetost«, »odtrganost«, »izkoreninjenost«, »vulgarizacija«, »zmotno izhodišče«, »izražanje le pol resnice« itd.

Kaj se skriva za tem? Najprej: nevzdržna apologija v obliki zmerjanja.

Ivo Krč je pravilno ugotovil, da se vsaj v niansi distanciram od našega gospodarskega življenja. Naj navedem nekaj podatkov, ki nujno zahtevajo distanciranje: 1. »Med 85 trgovskimi organizacijami, ki se ukvarjajo s prometom z rezervnimi deli in reprodukcijskim materialom, so ob zadnji kontroli v 42 (50% organizacij) ugotovili prestopke...« (Delo, 29. december 1964). 2. Zvezni odbor za družbeno nadzorstvo je »med 809 pregledanimi delovnimi organizacijami pri več kot 130 ugotovili razišništvo in druge nepravilnosti v trošenju sredstev za reprezentanco in pri dajanju različnih daril.« (Delo, 10. januarja 1965). 3. V letu 1964 je 40% industrijskih in 57% kmetijskih organizacij kršilo predpise o cenah (Delo, 1. april 1965).

Ivo Krč se od vsega tega očitno ne distancira. Vse anomalije bi verjetno pripisal subjektivni nepoštenosti, čeprav procenti očitno kažejo na to, da je bilo v starem sistemu in stari ekonomski politiki objektivno nekaj napačnega, kar je privedlo tudi do odloka o zmrznjenih cenah. Kaj se skriva za tem Krčevim nedistanciranjem? Nevzdržna apologija starega sistema in stare ekonomske politike.

Kdo je zdaj neprizadet, odtrgan od konkretnega gibanja, izkoreninjen iz dogajanja danes in tukaj? Krč sklepa, da tisti, ki se distancira. Toda kako se moreš distancirati, ne da bi bil pri tem prizadet, brez prizadetosti. Obratno: če nisi prizadet, se ne moreš distancirati. Zato Krčev zaključek ni le vsebinsko napačen, ampak tudi logično, saj je Krč z njim zagrešil logično napako: contradictio in adjecto. Seveda je pri tem ostal neprizadet in se tudi distanciral ni.

Zato pa s toliko večjo prizadetostjo

proglasil Marxa za vulgarizatorja: »Razstavljanje družbenih dogajanj nujno pelje k vulgarizaciji. Zgodi se, da človek zaradi dreves ne vidi gozda.« Da, marsikaj se zgodi. Celotno, da ne vidiš niti dreves niti gozda oziroma niti gozda niti dreves. Pač zaradi zamagljenosti. Kdo ne ve, da je bila osnova Marxove dialektične metode analiza: razstavljanje družbenih dogajanj? Najbrž tisti, ki sklepa, da ta metoda pelje v vulgarizacijo. In kdo je zdaj vulgarizator?

In kaj se skriva za tem? Nevzdržna apologija nepoznavanja in nerazumevanja Marxa.

Kakšna metoda lahko sledi iz takšnega stanja pri nekem? Metoda pavšalnega kritiziranja, ki največkrat vodi v anarholiberalizem ali pa birokratizem. Na ta način mimogrede opraviš z vsemi našimi študenti: enostavno jih brez argumentov proglasiš za rušitelje in nevljučence »v tokove našega časa.«

Kaj se skriva za tem? Nevzdržna apologija določnega odnosa do študentov.

Da bi izraziteje ponazoril določen način polemiziranja, ki se pri nas v zadnjem času večkrat pojavlja, bi želel to Krčevu metodo pavšalnega kritiziranja demonstrirati še na drugih primerih njegovega članka. Vendar bi moral tedaj citirati zaradi razmetanosti in vnvanje zlepljenosti njegovih misli skoraj ves članek, kar pa mi za aktualno polemiko očitno ni prostor ne dopušča. Zato naj obdelam le še eno njegovo in to za njegov odnos do naše nove ekonomske politike odločujočo oceno.

Povzemam njegovo oceno: Naša gospodarska politika se kot nova formira že od preloma prejšnjega desetletja z uveljavljanjem samoupravljanja, ki postaja »osnovni temelj (kakšen je neosnovni temelj? T. H.) našega družbenega sistema.« Odslej sistem dograjujejo. »Res je, da smo (kdo? T. H.) pri tem večkrat preveč deklarirali prelome.« Dograjujemo »sistem blagovnega gospodarstva v pogojih socialistične demokracije.« Temu sistemu blagovnega gospodarstva skušamo dati spolno samoupravno vsebino: saj je samoupravljanje »integralni del (!) naše nove socialistične gospodarske (!) politike.« Oblikovanje novih odnosov naj »najoptimalneje pripomore k nadaljnjemu razvijanju materialne osnove (!) in s tem (sic!) k starejšemu in bogatejšemu življenju človeka — samoupravljanja.« Kultura pri tem sploh ni sama sebi namen, ker je njena naloga, da pomaga »oblikovati in vzgajati proizvajalce, da bodo sposobni obvladati sodobno ekonomiko in družbene procese.« Kultura je torej zgolj namen za nekaj drugega.

Kako je zdaj, ali je samoupravljanje integralni del, kakor trdi Krč, našega gospodarstva, ali pa je naše gospodarstvo

integralni del, kakor tudi trdi Krč, samoupravljanje, če naj bo samoupravljanje temelj našega družbenega sistema? Možno je eno ali drugo, nikdar pa ne obstoja oboje hkrati. Sam pristajam na poslednje, da mora namreč samoupravljanje res biti temelj, ne pa zgolj integralni del.

Kako pa je s korakom nazaj in z dvema korakoma naprej? Sam te »nevzdržne analogije« nisem napravil, če me pa Krč že sili v to, naj bo. Res je, da dograjujemo sistem tržno-blagovnih odnosov v pogojih »socialistične demokracije.«

Toda s tem še ni vsega konec. (Socializem ne teži za tem, da bi bil samostojna osnova, o čemer bi se Krč lahko poučil že pri Marxu). Cilj tega dograjevanja je, da se tržno-blagovni odnosi razvijajo do meje, ko bo možno vzpostaviti silo in odnose, ob katerih bo mogoče preraščeno ukiniti prav te tržno-blagovne odnose. Zato, če že izražamo v prispodobni, delamo zares, čeprav v večjih dimenzijah kot je bil zamišljen Leninov Nep, korak nazaj, da bi napravili končno dva naprejš. Seveda se pa Krč moti, če misli, da je bil Leninov prispodobni »korak nazaj« ali da je naš »korak nazaj« tudi zgodovinski korak nazaj. Zgodovinsko sta oba ta dva »koraka nazaj« dejansko koraka naprej. Kaj se skriva za to Krčevu interpretacijo? Nevzdržna apologija revizionističnih tendenc v odnosu do Marxa.

In nazadnje: Krč trdi, da gre za »vsebinsko nov koncept oblikovanja novih družbenih odnosov.« ne pa za to, »kako ekonomsko politiko vskladiti z razvijajočimi se samoupravnimi odnosi.« Sicer v teh dveh mislih ne vidim protislovja, ker pa ga Krč vidi, naj za podkrepitev druge misli navedem citat z 8. kongresa ZKJ: »mora biti naša poglavitna naloga, da ves gospodarski in politični sistem popolnoma prilagodimo sistemu samoupravljanja.« (Edvard Kardelj)

Kdo se torej ni »kaj prida potrudil«, da bi razumel 8. kongres ZKJ? Ali Krč ve ali ne ve, kaj se je govorilo na 8. kongresu ZKJ? Kakorkoli! Po vsem tem sem prisiljen citirati Krčev stavek: »No, in če to ve, (moj dodatek: ali ne ve T. H.), potem za to, kar je napisal, ni opravičila.«

— Pripomba 1: da ugotovi, kdo so ti in kdo izmed njih je prvi porabil za Krča inkriminirani izraz »nova ekonomska politika.« prepriščam njemu samemu.

— Pripomba 2: da je takšen odnos do kulturne zgodovine zgrešen, sem dokazal že v članku Mišljenke in univerza, ki se je začel v isti številki Tribune kot članek Jugoslovanski NEP in kultura in se v to dokazovanje zato tu ne bom ponovno spuščal. Rezultat je bil: Kultura sicer res ni namen zgolj sami sebi, vendar je namen TUDI sama sebi

Tine Hribar

Da se razumemo: predvsem gre za našo ekonomsko politiko, ki ni niti nova, postaja pa vse konsekvantnejša. Zato me je... neprijetno zbudila ugotovitev o neki jugoslovanski novi ekonomski politiki (okrajšano: NEP)... Ne morem se znebiti

O naši kritiki

pili lastna izvajanja. Ne mislim s tem svojim zapisom napadati posameznih piscev (v mislih imam predvsem mlade ljudi), ki so tu in tam zagrešili surovost in neaktivnost, želeli bi samo opozoriti, da s tem kritika ne dosega svojega namena v tistem pozitivnem smislu, v katerem je bila mišljena, pač pa doseže prav nasprotni negativen učinek, ko daje piscu inkriminiranega članka občutek nepravice in nerazumevanja.

Mislim, da imamo mladi vso pravico do razboritosti. Če sem in tja podkrepim svoja izvajanja s krepkim izrazom, je tudi lepo in prav. Toda, če na začetku članka zapišemo, da pisca, ki ga kritiziramo, ne mislimo diskvalificirati, potem pa se na vse pretege trudimo, da bi to storili, se človek resno sprašuje: Kaj je namen krktike res diskvalifikacija določenega človeka, kompromitiranje pisca pred javnostjo in popolno uničenje vseh teh, ki bi bile podobne njegovim stališčem? Zakaj je sploh treba začeti članek s stavkom o diskvalifikaciji, ko smo se vendar že v prvem razredu gimnazije učili, da je kritika le nizanje argumentov, s katerimi želimo nek enostransko ali pa napačno osvetljen problem osvetliti s prave strani? Ni važno torej, da prepričamo samo določeni del javnosti, ki je z vsebino kritiziranega članka seznanjena, pač pa je prav tako važno, da pisca samega prepričamo o nepravilnosti njegovih stališč, da mu jasno pokažemo, kje je zagrešil napake in mu pomagamo, da bo sam prišel do spoznanj, ki jih imamo za pravilna. Seveda pa take kritike ne moremo pisati z motom: »Dobrih ljudi je na svetu toliko, kot je vrat v Tebah in kolikor ima Nil iztokove (Juvenal) in biti pri tem prepričani v svojo neoporečnost in moralno kvalifikacijo, da smo edini pravi arbiter za ocenjevanje polemičnih člankov.

Popolnoma jasno je, da je pisati tako kritiko (ali polemični članek) nekoliko težje. Toda kaj je lažje, kot ozmerjati določen spis s huliganskim megalomanstvom in samopovzdigovanjem ter dodati še celo vrsto izrazov, ki bi bili v pravopisu označeni z zvezdico ali pa opombo vulg. To

znamo vsi: tisti, ki se izobražujemo in smo pismeni in tudi tisti, ki po džungli hodijo na pol goji in pobirajo razne gozdne sadeže, bi nam verjetno znali odgovoriti na isti način. Če pa govorimo o kulturnem narodu, kjer naj bi v ospredju stal človek, pisan z veliko začetnico, potem tudi ne moremo obračunavati na način, ki ga lahko danes štejejo za ostaneke preteklosti.

Popolnoma nerazumljivo je tudi stališče, ki ga je prav lahko prebrati med vrsticami posameznih kritik, da je vsako misleče bitje, ki se ne strinja popolnoma z našimi dokazovanji in pojmi o življenju in svetu že naš sovražnik in ga moramo kot takega tudi obravnavati. Posebno pri nas mladih ne razumem, zakaj včasih diskutiramo s tako odkritim sovraštvom, ko smo vendar vsi na isti bariki, ko se vendar vsi še učimo in vsak dan spoznavamo nove, nam do tedaj neznanе pojme. Ti pojmi nam odpirajo čisto nove aspekte na določene probleme. Ker pa živimo v različnih pogojih in imamo za svoj duhovni razvoj zelo različne možnosti ne moremo vedno vsi doseči tiste zadostne mere objektivnosti, ki jo ocenjevanje posameznih pojavov od nas zahteva. Namesto, da bi si sedaj s kritiki pomagali, da pridemo do vse bolj čistih in objektivnih spoznanj o družbi in o svetu, pa drug drugega zmerjamo in trgamo, nad vse skupaj pa razobesimo geslo: »Borimo se za resnico in pravico.« Pomenljivo kažemo na dvoumnosti posameznih misli in za edino veljavno razlago večinoma izberemo slabši pomen. Vsi poznamo stavek: Ibis redibis non morieris in bello. Vzemimo, da pisec, ki je stavek uporabil, ni vstavil vejice. Takoj se bo našel cel kup ljudi, ki bo piscu očital pesimizem. Da ima stavek še drugačen pomen, se bo težko kdo spomnil.

Ne popolnoma tuj nam je tudi očitek političnega grupaštva. Pojem političnega grupaštva ima čisto svoj, specifičen pomen in ga res ne moremo uporabljati kar vse povprek. Jasno je, da se sem in tja kdo zaleti s posameznimi izjavami ali pa celo nekdo namerno izkrivlja pomen

raznih pojavov v družbi, toda ne moremo sedaj zbrati skupek takih avtorjev in jih javno imenovati za politično grupo, jim očitati antisocialističnost in jih proglasiti za sovražnike družbe številka ena. Biti si moramo na jasnem, da je danes politično grupaštvo zelo hud očitek, in da moramo imeti v rokah za dokazovanje takega grupaštva že nekaj močnejših dokazov kot par dvoumnih stavkov, ki jih je ta ali oni napisal ob taki ali drugačni priliki. Kajti prav dobro bi bilo vedeti, kaj je pisca nagnilo k pisanju članka, saj je tudi članek odraz razmer v katerih pisec živi, odraz situacije, v kateri se nahaja in so ga lahko do pavšalnih ocen pripeljala osebna razočaranja, ki se bodo v slučaju ostrega in surovega regiranja le še stopnjevala.

Opravičilo za surovost nam ne more biti niti destruktivnost in nereálnost kritiziranega članka niti naša pripadnost lastni ideji. Že Sokrat je v pogovoru s Kritonom dejal, da je najslabše, kar lahko človek stori, vračanje šila za ognjilo. Čeprav sokratska morala in filozofija nista vedno življenjski, ne bi naredili slabo, če bi ju nekaj vendar vnesli v naše življenje.

Ob koncu tega zapisa bi ponovno rad poudaril, da nisem imel namena napadati tistih, ki so podobne kritike pisali. Popolnoma dobro se zavedam, da ponavljam stare, že znane in večkrat odkrite stvari. Zdi se mi samo, ko listam po naših časopisih, da so te stvari vseeno še premalo znane in vkoreninjene v naši družbi. Včasih ko berem odgovor na kako polemiko ali pa polemiko samo, si spokusam predstavljati pisca, ki jo piše. Sključen nad listom papirja z inkriminiranim člankom v rokah (zato, da mu jeza le ne bi splahnela) ustvarja. Vzemimo, da pristopi k njemu neznanec in se predstavi: »Oprostite, jaz sem človek.« Pisec se sunkovito obrne in začuden vpraša: »Kaj tudi Vi?«

Peter Vodopivec

Ko v zadnjem času prebiram polemike, ki polnijo stolpce naših časopisov, opažam, da pogosto prihaja do osebnih obračunavanj, raznih podtikanj in surovih izpadov, s katerimi naj bi nadomestili manjkajoče argumente ali pa podkre-

TRIBUNA O SAMOUPRAVLJANJU

Torkova tribuna o samoupravljanju je bila verjetno doslej najbolj pripravljena tribuna v Naselju: teze za razpravo so bile objavljene v Tribuni; nadalje je bil pri izbiri povabljenec uveljavljen enoten princip, tako da je bil vsak od povabljenih strokovnjakov za enega od aspektov problematike (politični aspekt, etični, ekonomski, sociološki in organizacijsko-realistični aspekt); in končno je vsak od povabljenih v uvodu na kratko opisal temeljna vizijska problematika svojega aspekta. Uvodne besede so osvetlile skoraj vse bistvene točke problematike samoupravljanja in deloma tudi nakazale nekatere možne poti za razreševanje vprašanj, zato je bilo upravičeno pričakovati živahno in zanimivo razpravo. Tem bolj je zato presenetljivo, da moramo kljub uvodni trditvi o zelo dobri organizaciji ugotoviti, da je bila razprava na tribuni ena doslej najslabših. Prišlo je namreč

do pojava, na katerega smo v zadnjem času skoraj pozabili: študentje so od povabljenec želeli samo nekaj pojasnil, odgovorov na nekatera zelo enostavna vprašanja — vse skupaj pa se je odvijalo s pomočjo sistema potujočih anonimnih listkov.

Tako je tribuna minila v nekakšnem poučnem dolgočasju; celo standardnih provokativnih vprašanj ni bilo, razen mogoče enega (o reprodukciji funkcionsko-uradniškega sloja na univerzi). Ker za medel uspeh ne moremo kriviti organizacije, je torkova tribuna zelo dober primer za odgovor na vprašanje, ki se nam že nekaj časa zastavlja: zakaj nekaj tako živahno in polne (vsebinsko in številčno) tribune pa zbori študentov danes izgublja te svoje pozitivne lastnosti? Ali drugače; kdaj tribune in zbori uspevajo in kdaj ne?

V prvem vprašanju sem omenil »pozitivne lastnosti«; opazimo pa lahko, da so bile te pozitivne lastnosti tesno in neoddeljivo povezane s tistimi lastnostmi študentskih tribun, ki so jih nekateri ostro kritizirali in ki so tudi precéj škodile ugledu, vplivu študentske organizacije in so jemale ugled študentskim in univerzitetnim partijskim vodstvom. Ta lastnost bi dala slutiti nizko sposobnost lastne kontrole avditorijev in opravičuje misel o družbeno politični neoblikovanosti nekaterih študentov. Vse te lastnosti izvirajo verjetno iz nekaterih temeljnih lastnosti študentske populacije, ki so tesno povezane z našim vzgojnim sistemom, z metodami političnega dela na univerzi, odnosa oblastnih in političnih forumov do študentov itd. itd.

Tu želim samo opozoriti na neko kompleksno problematiko, ki se je bomo morali temeljito lotiti — in to bo postalo nujno že pri prizadevanjih za reformo

študentske organizacije; zdi se namreč, da je ta reforma preveč enostavno pojmovala zbor študentov, ko jih je postavila za enega bistvenih elementov demokrati-zacije ZŠ.

Odgovor na drugo obliko vprašanja, na vprašanje o situaciji, v kateri tribune in zbori uspevajo, bi nam verjetno povedal, da so to bolj ali manj »spektakularni« položaji v študentski javnosti, položaji, ko »diši po krvi«. To, mogoče ne presenetljivo dejstvo, pa nas opozarja na iste korenine kot odgovor na prvo vprašanje.

Na kratko bi definiral položaj, ki sem ga skušal v tem sestavku skicirati, takole: neki koncept družbenega angažmaja je doživel zlom; izkazal se je za »zmoten« in ni več sposoben življenja. Pri tem pa ostajajo temeljne determinante študentove situacije še zmerom take in tiste, iz katerih in zaradi katerih je ta zlomljena koncepcija angažmaja nastala. Ta svojevrstna zagata zdaj hromi študente in nastopa mrtvilo. — Iskanje novega angažmaja, ki je v takem položaju nujno, se mi zdi danes najbolj pereča naloga.

R. Močnik

Ožina in širina univerzitetnega študija

Prav je, da tudi študentje, ki živo občutimo sadove reforme univerzitetnega študija, povemo svoje mnenje o njej. Ni moj namen razpravljati o postulatih reforme iz leta 1960. Niti ne bom govoril o zakonskih osnutkih, ki so jih izdajali organi izven univerze in ki so bili (to je verjetno najbolj napačno) navadno sprejeti kar takšni. Razpravljal bom o konkretnih dosežkih takšnega delovanja, gledano iz študentovega zornega kota. K pisanju me je že pred sedanjim široko diskusijo spodbujalo lastno razmišljanje; k temu so me gnale tudi razprave med študenti. Te pa so se mi zdele problematične, ker niso izhajale od načelnega odpravljanja vrzeli v našem univerzitetnem študiju, pač pa so bile samo kritika njegovih pojavnih oblik. Principialne odločitve so primarne in aktualne, saj je predvsem od njih odvisno konkretno urejanje in organiziranje učnega procesa na univerzi.

Iz referata predsednika Zveze študentov ljubljanske univerze Toneta Zimška na univerzitetni skupščini preberemo med drugim tudi: »Kje ste študenti ekonomije — pa ne samo vi — pri vseh ogromnih spremembah v našem gospodarstvu, kje glas — vsaj vprašanja, vas, študentov gradbeništva, prava, filozofije, sociologije, arhitekture itd. Mar smo mladi res prekratkovidni, da ne vidimo, kako potrebno je sodelovati pri gradnji jutrišnjega dne.«

Vsekakor umestno vprašanje. Osnovna naloga univerze je vzgoja samostojno mislečih strokovnjakov, učnega in znanstvenega osebjaja. To je tudi edini opravičljiv razlog za njen obstoj, ki velja menda tudi pri nas. Po tem principu bi vzgajala univerza kadre, ki vidijo dalje od svojega neposrednega okolja — torej kadre s primerno teoretično podlago za samostojno delo, razmišljanje in razvoj. Naša študijska reforma iz leta 1960 pa je univerzitetni študij, gledano s tega vidika, »degradiral«, saj se je njegova vsebina v marsikem in marsikje močno približala praktičizmu. Kajti študij je razpadel na stopnje, oddelke, pododdelke, skupine in ne vem kaj še vse. Tako smo študentje prikrašani za osnovno in široko vsebinsko teoretično znanje, ki bi ga morali pridobiti na univerzi. Ko se študent resnično želi posvetiti dogajanju okrog sebe, ali ga k temu prisilijo razmere, kaj kmalu spozna, da je zelo enostransko, polovično vzgojen. Znanje in način mišljenja, ki ju študent pridobi na univerzi, mu namreč ne omogočata samostojnosti v zavzemanju lastnih strokovnih in drugih stališč in torej tudi ne resničnega angažiranja v družbenem dogajanju. Vse pretekle razprave na univerzi to nedvomno potrjujejo. Kolikor je to škodljivo in težavno s stališča posameznika, je toliko huje in bolj škodljivo za družbo, v kateri naj bi delali kot ustvarjalni strokovnjaki.

Zaradi vpliva, ki ga lahko ima kvaliteta univerza na družbeno dogajanje, se nam vsiljujejo najrazličnejša mnenja o politiki izobraževanja. Osebnostno se najbolj nagibljem k mnenju, da so neustrezni in nerealni principi univerzitetne reforme iz leta 1960 rezultat samovoljnega, preozkega delovanja nekaterih ljudi iz uradnih institucij, ki se ukvarjajo s šolstvom. Ko pa govorimo o študentskem gledanju na reformo, moramo pač navesti še neko mnenje. Da ne bi bilo kakšnega nesporedja, naj poudarim, da to mnenje le navajam, registriram. Ni namreč tako zelo redko mnenje med študenti, da je reforma

utesnila študenta in mu tako onemogočila aktivno in strokovno posegati v družbeno dogajanje. Takšna mnenja so posledica uvajanja znanega principa, izobraževati ljudi za »konkretno delovno mesto«, pojavljajo ali krepijo pa se tudi kot posledica včasih prevelikega poudarjanja določenih političnih funkcij, češ da ni potrebno kritizirati na splošno, ampak je treba odpravljati napake tam, kjer se konkretno pojavljajo. Iz vsega tega mlad človek lahko sklepa, da je načelno že vse rešeno, da ni treba premišljevat, ali so morda negativne pojave posledica določenega napačnega koncepta. Tako se mladega človeka, ko je še poln idealizma in ambicij, zapre v kletko, od koder se izkoplje le redek posameznik. Videti je, da večini mladih ljudi tako onemogočimo samostojno razmišljanje in razvoj, jih vzgajamo enostransko, pomanjkljivo. V razpravi o visokoškolskem študiju je pač treba opomniti tudi na taka mnenja iz preprostega vzroka, da zadeve razjasnimo utemeljeno.

Naj bom konkretno. Kako more znanje diplomanta biti kvalitetno, če se ponekod zahteva celo 18 izpitov letno. Pa vzemimo, da jih je v povprečju 10 in upoštevajmo nekaj dejstev. Predavanja se pričnejo navadno v prvi polovici oktobra in trajajo običajno do junija, vmes pa so še semestralske počitnice. Ob takih pogojih študent večino časa preživi na predavanjih, ki so poleg tega v dopoldanskem in popoldanskem času, ponekod pa celo na dveh različnih krajih. Pri tem pa moramo še upoštevati lokacije fakultet, študentskih domov in menz pa čas, ki ga študent izgubi zaradi te raztresenosti. Če upoštevamo še, da se velik del študentov ukvarja s honorarnim delom, da je precej vozačev, da gre študent kdaj v kino, gledališče, na tekmo, ali se sam ukvarja s športom, mu med letom ostane dokaj malo časa za študij in poglabljanje v snov. Izpitni roki pa so običajno junija, julija, avgusta in septembra, to je 120 dni. Če delimo število dni s številom izpitov, pa pride na en izpit 12 dni, kar je očitno premalo. Tako se študij zreducira na dirko za izpit in za lastni obstoj.

Problem pa je še hujši, ker se po oddelkih tako specializiramo, da iz učnega programa izpadejo temeljni teoretični predmeti, oziroma se porazdelijo po oddelkih, kakor se pač sodi, da so potrebni. To pa neusmiljeno vodi v enostransko vzgajanje kadrov brez solidne vsebinske podlage. Tako pridemo do tega, da se specializacija ne podredi osnovnemu študiju, zaradi katerega je bila fakulteta ustanovljena, ampak se obratno, vsebina študija podredi specializaciji. Mar niso tudi organizatorji, zavarovalci, komercialisti in analitiki vsi ekonomisti. Vsi bi morali imeti enoten študij (temeljnih teoretičnih pojmov ekonomske znanosti) in poleg tega še vsak posebej po izbiri predmet ali dva iz organizacije, zavarovalstva itn. (Če za primerjavo navajam študij ekonomije, s tem ne izključujem ostalega študija na univerzi.) Ekonomist (na kateremkoli oddelku) bi moral imeti razčiščene teoretične osnovne svoje stroke. Moral bi vedeti na primer, kaj pomenita skopska ali zagrebška katastrofa za gospodarstvo in kako se bo kritje izgube odrazilo nanj. Ali kaj v svojem ekonomskem bistvu pomeni sprememba delitve narodnega dohodka, povečanje potrošnje in zmanjšanje investicij, kakšen ekonomski vpliv ima uvedba novega ali odprava starega davka. Torej, kaj je davek po svojem ekonomskem bistvu in ne naštevanje davčnih vrst. Ali, kakšno ekonomsko vsebino ima delitev (narodnega) dohodka, ne pa, da se na pamet učimo sistem delitve po ustalje-

ni (ali še to ne) koncepciji itn. Student naj dobi osnovno teoretično podlago, ki ne bo le osnova za razvoj strokovnjaka-specialista, pač pa bo tudi dala možnost za razvoj polne človekove osebnosti. To se mi zdi toliko bolj potrebno, ker se srečujemo s povsem novimi kategorijami pojmi (družbena lastnina, samoupravljanje itn.) Izkušeni torej nimamo od kod črpati, zato so nam potrebni, če mislimo na lastno usodo in razvoj, predvsem samostojno misleči in polno izobraženi ljudje.

Pojavlja pa se tudi mnenje med študenti, da je treba sedanji predmetnik skrócić, da bi na ta način zmanjšali velik osip. Ta namreč znaša do diplome 70 odstotkov. Nedvomno je veliko število izpitov nesmiselno in vodi v mehanično sprejemanje snovi, prav tako pa je neustrezna zahteva, da se število obstoječih predmetov skrči brez vsebinske preosnove predavane materije. Študij mora biti težji, kakor je, vendar po svoji vsebini in ne po kvantiteti. Vsaka zahteva za zmanjšanje števila izpitov v prid osipanim pa odvrta študenta od discipline, katere je že sedaj premalo. Treba se je vendar enkrat končno zavedati, da univerza ni socialna ustanova in da ni nikjer zapisano, da jo mora tudi vsak končati. Potrebno je doseči, da se študij vsebinsko spremeni in poostri. Ob tem je seveda nujno spreminiti tudi obstoječi materialni način selekcije študija na univerzi, ki je takšen, da omogoča študij predvsem študentom iz premožnejših slojev, ne pa tud sposobnim in talentiranim mladim ljudem iz kmečke delavskih družin.

Sedanje stanje, ko večina študentov izhaja iz premožnejših družin, namreč nikakor ne ustreza obstoječi strukturi prebivalstva. Mladina iz družin z nizkimi dohodki (pretežno delavskih in kmečkih) je med študenti manj zastopana, saj ji je pot na univerzo otežkočena. To pa ne le da ni v skladu s postavljenimi cilji naše družbene ureditve, pač pa tudi ekonomsko gledano nima prave osnove. Znano je namreč dejstvo, da redno študira na univerzi komaj 50 odstotkov vpisanih, ostali pa ne. Njihov materialni status pa jim omogoča bivanje na univerzi. Ta fiktivna masa bremeni družbo, bodisi da od družbe prejema stipendije, otroške dodatke, kredite, subvencije in druge ugodnosti, po drugi strani pa je njihovo delo neproduktivno. Zato bi bilo bolj upravičeno, razumljivo in človeško, če bi zahtevali, da očistimo univerzo parazitstva. Tako zahteva nedvomno še bolj utemeljuje analiza, ki so jo naredili študentje ekonomije. Po podatkih te analize je socialna struktura v prvem letniku dobesedno porazna, medtem ko se proti koncu študija stalno izboljšuje, tako da so v četrtem letniku pretežno študentje iz delavskih in kmečkih družin, kar je očitno znak prizadevnosti študentov prav iz teh slojev. Verjetno so še drugi vzroki, ki vplivajo na osip, vendar pa se mi ta zdi najtehtnejši in simpotičen. To dejstvo nam potrjuje, da se revnejši študentje bolj trudijo in redno opravljajo svoje obveznosti kljub materialnim težavam. Torej na eni strani omogočamo premožnejšim lenarjenje in zaje-danje družbe, na drugi strani pa je še mnogo takih, za katere je univerza le nedosegljiva dežela, čeprav njihovi starši prispevajo za študij, ko dajejo sredstva za vzdrževanje šolstva. Verjetno pa se ta divergenca prične že po končani osnovni šoli. S spremembo vsebine študija in s primerno kontrolo, po kateri bi bilo bivanje na univerzi omogočeno samo glede na delovni princip in ne glede na materialni položaj, bi izločili nedelavne, s tem pa bi se dohodki tistih, ki so sposobni študirati, povečali. Merilo sposobnosti pa bi bil vsebinsko težak študij. Zato je zahteva

upravičena le tedaj, ko vemo, zakaj zahtevamo in za koga zahtevamo.

Kakor ima sedanja anarhična določena socialne, politične in ekonomske posledice, bi s sistemom kontrole in dvigom kvalitete študija prav tako storili socialne, politične in ekonomske premike v pozitivnem smislu. Zdi se mi pri tem najpomembnejši korak k izenačevanju delavca in študenta glede na delovni princip. Če upoštevamo dejstvo, da komaj 50 odstotkov študentov študira, se ne smemo čuditi, da imajo naši delavci dokaj čudno mnenje o študentih. Saj ugled kvarijo prav tisti, katerim je študij deveta skrb. Povsem razumljivo je, da študij, takšen kot je, ne more izoblikovati ne strokovnjaka ne diplomanta s splošno kulturo, ki bi lahko pozitivno vplival na okolje. Zato je zahteva, naj bo študij edino merilo bivanja na univerzi in uvedba sistema natančne kontrole ter onemogočanje prepisovanja in s tem izkoriščanja družbe, toliko bolj utemeljena. Če na primer delavec ne izpolnjuje norme, ne prihaja na delo, dela izmeček, bo dobil nižji zaslužek ali bo odстранjen iz delovne organizacije. Zato tudi za študenta ne sme biti izjem, posebej še, ker nimamo toliko bogati, da bi si kaj takega privoščili, še manj pa nam to dopuščajo naše družbene norme.

Ko razpravljamo o študiju, ne moremo mimo odgovornosti. Naj se ob razpravi o univerzitetni reformi dotaknem tega načelnega problema. Zdi se mi, da bi se odgovornost v praksi izvajala, če izhajamo iz praktičnih izkušenj, bi lahko rekli, da odgovornosti skorajda ni, posebej še, kadar gre za kakšno pomembnejše vprašanje, kakršno je tudi študijska reforma, ali natančneje, kadar gre za kak pomemben akt, ki ga forsira institucija izven delovne skupnosti. (V novjšem času se velikokrat sliši, da strukture izven delovnega procesa obstajajo zaradi protislovij, ko pa bodo protislovja odstranjena, se bodo le-te same ukinile.) Poseben del pri tem pa imajo naše komunikacije, saj je večkrat težko objaviti nasprotno stališče. Konkretno, kdo je kriv za forsirani eksperiment na univerzi, če se je izkazalo, da je neustrezen. Marsikdo bi tudi dejal, da so krivi predavatelji, ki so sprejeli »napačen« koncept. Osebnostno se strinjam, da so krivi delno, vendar se mi zdi bolj pomembno ugotoviti, od kod tak pasivizem univerzitetnih učiteljev. Pasivizem je posledica odločanja izven delovnih skupnosti. To potrjujejo privatne izjave (sedaj že nekaj časa delno javne) profesorjev, da je bila reforma iz leta 1960 vsiljena, poleg tega, da si ni vredno prizadevati, saj bodo tako in tako drugi sklenili in odločili, da pa metni odneha itn. Govori se tudi, da je bila omenjena reforma sprejeta na dokaj čuden način. Namreč, da so bila pri sami odločitvi neenotna mnenja in dileme; ob vztrajanju zunanjih činiteljev so univerzitetni delavci tudi proti prepričanju pristali na reformo, prešli smo v akcijo, naše komunikacije pa so oznanjale slovesnost. Ko pa smo okusili kisle sadove reforme, si zahteve za ukrepitev študija le s težavo utirajo pot v javnost. Kriv pa ni nihče.

Če bomo hoteli urediti podprte probleme visokega šolstva, se bo treba nujno odreči marsikateremu načelnemu izhodišču v politiki izobraževanja, o čemer smo že precej pisali. Predvsem pa mislim, da ne smemo po vsej sili eksperimentirati in iskati samoniklosti zaradi samoniklosti. Poglejmo še k drugim narodom, a ne samo k enemu. Nismo niti ne moremo biti izoliran otok. Izhodišče pa naj nam bo vprašanje, kaj je naloga posamezne izobraževalne ustanove.

Milovan Čikić

Nerešeni problemi

Pomanjkanje prostorov v domovih srednjih šol je iz leta v leto bolj zaskrbljujoče. To nam kažejo že bežne analize realnega stanja po posameznih domovih srednjih šol. Kljub temu pa, da je domovom doslej še nekako uspelo reševati te probleme, se lahko upravičeno vprašamo, kako bo s tem v prihodnje, kajti nekateri domovi so že zelo stari in ne ustrezajo več za kolikor toliko udobno domovanje mladim učencem. Adaptacija teh domov pa bi v mnogih primerih stala več kot pa same nove gradnje. Toda kot kaže se to stanje tudi v bližnji prihodnosti ne bo zboljšalo. To pa je potrdil tudi pogovor z upravnikom doma Ivana Cankarja tovarštem Stanetom Rogličem.

Vsi domovi v Ljubljani imajo za 700 dijakov srednjih šol premajhne kapacitete. Če samo dejstvo, da si je približno tristo srednješolcev poiskalo stanovanja v domovih izven Ljubljane (Domžalah, Škofji loki in celo v Kranju), pa nam jasno pove, kako prepotrebna bi bila gradnja domov te vrste. Razen tega imajo srednješolci, ki stanujejo izven Ljubljane po domovih, otežkočene pogoje študiranja, ker se morajo voziti z vlakom.

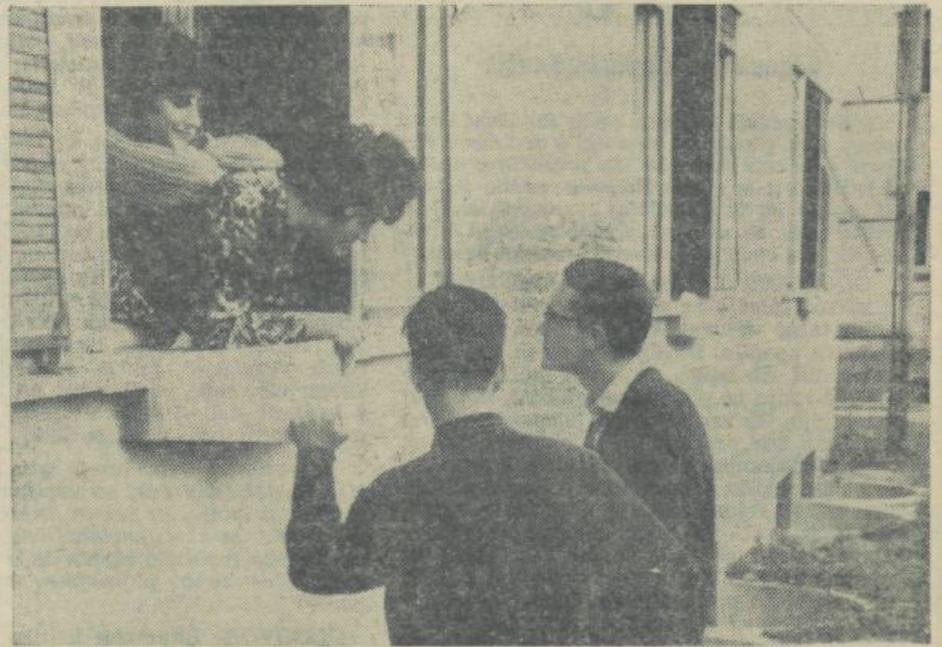
Dom Ivana Cankarja ima npr. 320 razpoložljivih mest za normalno bivanje v domu, v letošnjem letu pa so sprejeli 390 gojencev. Ta problem so rešili tako, da so postavili omare, ki so bile prej v sobah, na hodnik. Tako so v take sobe lahko namestili še dve postelji. Podoben problem je tudi v domu TSS, kjer so presegli normalne kapacitete za preko 200 gojencev. Dom Anice Cernejeve pa je zaradi gradnje nove medicinske šole sprejel še preko 50 gojenk, vse to pa so rešili na račun prostorov, ki so bili prej namenjeni za učilnice. Ne vemo, koliko je smotno učilnice spreminjati v sobe, toda ne da se pomagati drugače, tako namreč narakuje obstoječa situacija. V domu Ivana Cankarja imajo npr. tri učilnice s sedemdesetimi učilnimi mesti, razen tega pa imajo za učilnice še eno večjo sobo. V teh učilnicah je lahko največ 30 gojencev, ta kapaciteta bi v dopoldanskem času še nekako zadoščala, v popoldanskem času pa je to problematično, ker je večje število gojencev v domu. Tako pride na enega gojenca v sedanji zasedbi 0,58 m² učnega prostora, kar pa je vsekakor premalo za

normalno študiranje. Še slabše pa je to stanje zvečer, ko se vrnejo nekateri gojenci s praks.

Tudi kapacitete sob v tem domu so preobremenjene, saj je največ takšnih, v katerih prebiva 9 do 10 srednješolcev. V manjših sobah pa so po trije gojenci, in to predvsem iz zaključnih letnikov. Slabi pa so zlasti prostori v domu Anice Cernejeve, kjer bi bilo potrebno polovico prostorov adaptirati, to pa bi bilo znatno dražje, kot če bi gradili nove.

Po registraciji srednješolskih domov bi obstoječe stanje še nekako zadoščalo za srednješolsko mladino, ne more pa tega nuditi mladini, ki se šola v obrtnih šolah. Zato bi bilo prav in pravično, da bi posamezna podjetja kanalizirala del svojih sredstev v izgradnjo ali pa vsaj adaptacijo domov. Sredstva pa, ki so predvidena v podjetjih, ne zadostujejo niti za sedanje vzdrževanje. Podjetja plačujejo za vzdrževalno svojih gojencev redno oskrbovalnino, v katero pa ni vključirane amortizacije nepremičnin. Vzdrževanje za popravila znesse na posameznika 3200 din, oskrbnina pa je doslej enaka — 17000 dinarjev mesečno. V ta znesek je vračunana prehrana, kopanje, pranje perila, amortizacija drobnega inventarja in osebni dohodek tehničnega osebja. Medobčinski sklad pa daje sredstva za osebni mesečni dohodek vzgojiteljev, kar znesse neto 39000 din na posameznika. Vendar se nam zdi potrebno, da bi moral tudi sklad prispevati določena sredstva za vzgojo gojencev domov. Tu so mišljenosti zlasti razni učni pripomočki.

Velika obremenjenost se kaže v domu Ivana Cankarja tudi po številu gojencev na posameznega vzgojitelja, saj pride na vsakega približno 58 gojencev, kar pa je vsekakor preveč. Normalno bi bilo, če bi vsak vzgojitelj imel približno štirideset srednješolcev, kajti le tako bi se lahko sistematično posvetili njihovu delu, se se posvetoval s starši ter se še bolj zanimal za njihovo delo v šoli. To delo pa je v tem domu še zahtevnejše, ker je v njem velika heterogenost. Tu so gojenci 17 različnih šol ter skupina gluhonemih, razen tega pa je tudi starostna razlika zelo velika. Sklad je izhajal in sprejel stališča, da pride na enega vzgojitelja 50 učencev, sami pa so dali predlog za štirideset učencev na posameznika. Na osnovi tega naj

bi bila potem dana tudi dotacija, kjer bi bil povprečni zaslužek vzgojitelja na mesec 60000 din, 5% pa naj bi sklad plačeval za osnovne dejavnosti in delo za šolo (kinoprojektor, različne plošče za učenje tujih jezikov, rekreacijo itd.).

V domu so vzgojitelji z VPS, učiteljska in filozofske fakultete. Ta kader je strokovno zelo dober, med njimi pa se pozna diferenciacija v pedagoškem smislu. Prav tako je tudi praksa pokazala, da je potrebna v takšnih domovih tudi širša in ne samo ozka strokovna izobrazba. Potrebna bi bila zlasti poglabitev vzgojitelja na področju družbenih oblik samoupravljanja, ker bi lahko na tem področju marsikaj doprinesli k oblikovanju mladega človeka. Zato bi bilo dobro, če bi razmislili, da se npr. v okviru pedagoške akademije ali pa celo fakultete ustanovi oddelka, ki bi imel prav poudarek na vzgojnemu delu vzgojiteljskega kadra.

Pričakovali bi, da bo delo v domu, kjer primanjkuje prostorov slabše in precej otežkočeno. Vendar moramo priznati, da ni tako. Sami gojenci v DIC tesno sodelujejo s svojimi vzgojitelji ter upravnikom in poskušajo najsmotnejše reševati probleme, ki se pojavljajo. Vse to pa rešujejo na enakopravni osnovi. Gojenci vsako leto izvolijo v domski svet svoje predstavnike, kjer imajo tudi pravico glasovanja. Razen tega pa dajejo lahko tudi svoje predloge posameznim komisijam.

Zelo razgibano je delo mladinske organizacije, še prav posebno pa je pestro delo komisije za kulturno prosvetno delo. Njihovo MKUD Samorastniki združuje filmski klub, dramsko ter plesno sekcijo. Imajo pa tudi svoj foto klub, ki uspešno

deluje na različnih razstavah. Slabše pa je bilo z njihovo fizikalno dejavnostjo v zimskih mesecih, saj so lahko v majhni dvoranci igrali le namizni tenis in streljali s puško. Z obžalovanjem in s trpkim občutkom moramo namreč ugotoviti, da novi šolski center, ki nastaja v tem delu mesta, ne premore niti ene telovadnice. Tako je tu center za gostinstvo in trgovino, srednje medicinska, farmacevtska, zobotehniška, sanitarna, vzgojiteljska in administrativna šola, če k temu prištejemo še oba domova (DIC in DAC), se nam zdi pravi absurd, da ni nobenega ugodnega prostora za fizikalno vzgojo. Tu je približno 6000 mladih ljudi, ki ni imelo prostorov v zimskem času za to dejavnost. Kot kažejo obrisi novega igrišča, ki so ga začeli graditi, in bo verjetno končano do 1. maja, pa se bo to stanje bistveno popravilo. Letos bo končano igrišče za košarko in roketmet, v naslednjih dveh letih pa bodo zgradili še dve športni dvorani in klubski prostor. V gradnji pa je predviden tudi 25 meterski plavalni bazen.

Ob koncu pa bi se ustavil tudi ob slabem materialnem stanju nekaterih gojencev doma. 70 odstotkov gojencev ima študentsko, 30 odstotkov pa jih je brez njih. Devetnajst primerov je takšnih, kjer sta v domu pa dva ali celo trije gojenci iz iste družine. Za te je oskrbovalnina nekoliko nižja, saj bi starši za njih težko odšteli od svojih prejemkov približno 50 tisočakov. Ti plačajo po predlogu domske skupnosti, njihov razpon pa se giblje od 4000 do 16.000 din. Prav tako pa se trudijo, da bi tem gojencem oskrbeli študentske. Na tem področju zlasti tesno sodelujejo s socialnimi delavci po posameznih šolah.

Miha Maté

VAŽNA NALOGA PREDSTAVNIŠKIH ORGANOV

Zadnji čas beremo in slišimo vse več besed o nujnosti večje skrbi in zavzetosti za reševanje problemov šolstva pri nas. V zveznem merilu je tu na prvem mestu prav gotovo prizadevanje za odpravo nepismenosti, saj je vsako leto približno 30000 analfabetov več. V Sloveniji pa se to vprašanje ponavlja v malo spremenjeni obliki in vsebini, zato ker je naša republika po pismenosti prebivalcev med prvimi deželami na svetu. Po popisu prebivalstva leta 1961 je bilo pri nas samo 1,8% ljudi, v starosti 10 let in več, ki niso znali brati in pisati. Ta razveseljivo nizka številka pa ne pove vsega. Če pogledamo v izobrazbeno strukturo odraslega prebivalstva Slovenije, vidimo, da je precej ljudi z minimalno šolsko izobrazbo. Precej Slovencev bi torej mogli po kriterijih funkcionalne pismenosti uvrstiti med analfabe, saj imajo manj kakor 4 razrede osnovne šole.

V konkretnih pogojih naše republike je potrebno ne toliko boriti se proti nepismenosti, ampak omogočiti vsaj osemletno šolanje vsakomur, dalje povečati skrb za srednje in visoke šole. Planiranje, ki je do predkratkim bilo predvsem iz objektivnih razlogov v prvi vrsti ekonomske narave, je tudi pustilo določene posledice na našem šolstvu; drugi pomemben vidik položaja v prosveti se je zato pokazal v pomanjkanju učilnic ne samo v osnovnih, ampak tudi v srednjih in delno v visokih šolah. Na določenih osnovnih šolah so nastale tendence, ki so v praksi negirale princip pedagogike o enotni osnovni šoli in o enotnih šolskih razredih.

V vseh vprašanih te vrste bodo morali naši predstavniki v skupščinah kvalificirano in jasno spregovoriti. Pa ne samo raz-

pravljati, ampak predvsem sprejemati odločitve, ki bodo spreminjale stanje. Vprašanje šolstva je tako kompleksno, da bo posredno ali neposredno zadevalo vse odbornike in poslance, ne samo one, ki so člani prosvetno-kulturnega zbora. Neka izobrazbena raven namreč ne zavira samo hitrejšega ekonomskega napredka, ampak ovira tudi kulturni napredek in razvoj samoupravljanja. Izobrazba je tako pomemben faktor celotnega družbenega dogajanja tako v ekonomski bazi kakor tudi v nadstavi.

Iz te ugotovitve pa se nakazujejo tudi poti za njeno dviganje. Če smo rekli, da izobrazba vpliva na vse sfere človekovega delovanja, potem je tudi jasno, da mora prizadevanje za dvig izobrazbe potekati iz vseh teh sfer. Osnovna pot za reševanje stanja v našem šolstvu je verjetno prav spoznanje subjektivnih sil, da je danes bolj potrebno investirati v človeka kot pa v izgradnjo tovarn itd. Tu gre torej za spremembo v delitvi presežne vrednosti v korist prosvete. Prav v tem pa smo lahko optimisti, čeprav se še tako resno zavedamo težav. Ob nedavnih volitvah v občinske skupščine so odborniki jasno izpričali, sodeč po izjavah za tisk in radio, da se zavedajo nalog, ki jih čakajo. Skoraj vsi od prvega do zadnjega so največji poudarek dajali prav šolstvu. To pa tudi kaže, da se zavedajo, da je danes možno več sredstev odtegniti za tako imenovane družbene službe.

Pavle Čelik

Vmesna postaja, foto: Oskar Dolenc

Naš razgovor

Odgovarja: Vladimir Kavčič

1. Kot urednik kulturne revije Problemi imate gotovo svoj pogled na situacijo v revijah... Naš razgovor... Odgovor: Ker ne sodim med činitele, ki lahko vplivajo na položaj slovenskih revij...

2. Literarni zgodovinarji navadno vsaki dobi najdejo skupni imenovalec... Odgovor: Nisem literarni zgodovinar, zato ne iščem skupnega imena za literarne pojave našega časa...

3. Morda je ravnó naš čas tisti, v katerem se bo prelomila tradicija, čas, ko se bo med nami pojavil neki novum... Odgovor: Tradicija se lomí v vseh časih, novo se pojavlja kar naprej...

GOSTOVANJE CELOVŠKE OPERE

V petek in soboto, 2. in 3. aprila je v Ljubljani gostovala opera celovškega Mestnega gledališča. Gostovanje je bilo združeno s obiskom delegacije koruške deželne vlade...

4. Ni dolgo tega, kar je izšla Vaša knjiga »Od tu dalje...«... Odgovor: Literarna kritika mojega dela »Od tu dalje«... je bila uspešna in ustvarjalna...

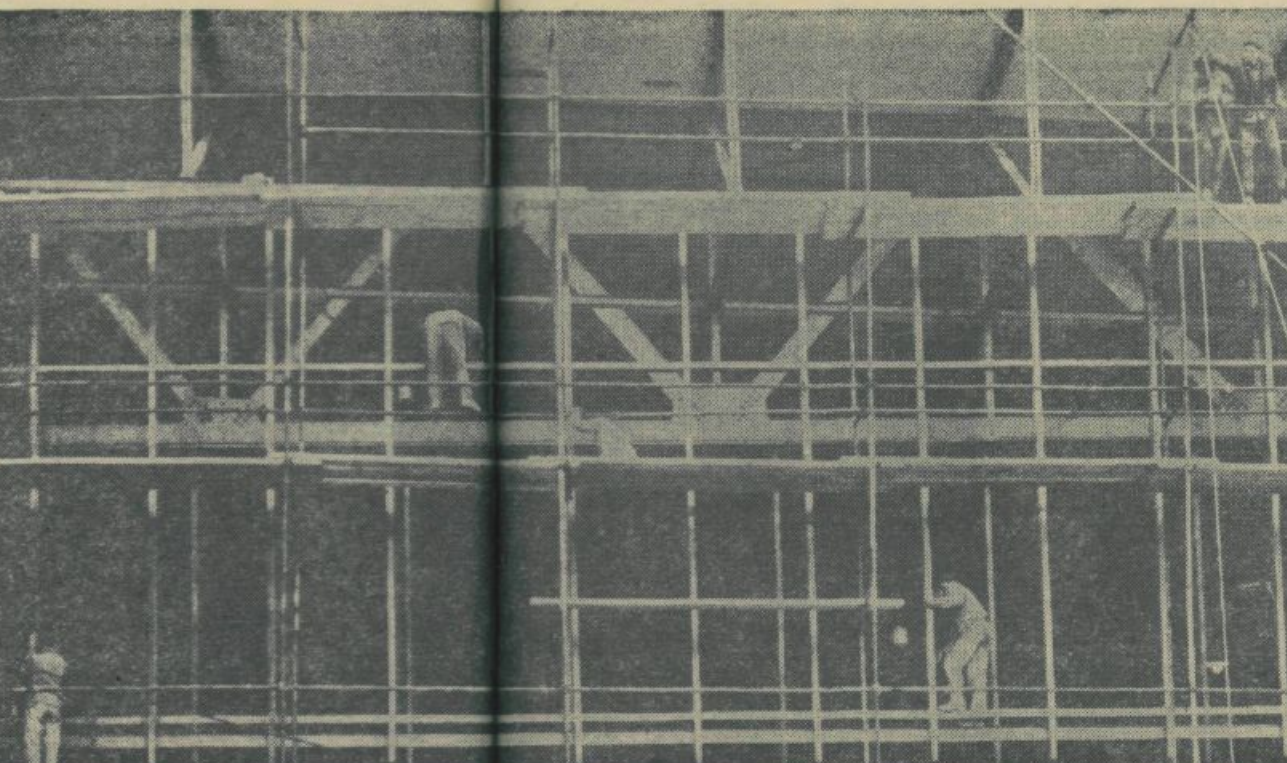
5. Ze daj čas se ukvarjata z založniško problematiko... Odgovor: »Vojna literatura ne more izgubiti svojega pomena niti tedaj, ko ji celo namo kot grožnja...«

6. Pevski ansambel v prvem večeru, Carobni piščali, je bil bolj homogen... Zapisal Dimitrij Rupel

V četrtek, dne 15. IV.

ob 11uri bo v avli Stare Slavnice na Trgu revulucije, otvorilje VII mednarodne razstave študentske fotografije... Razstava bo odprta dnevno od 8. - 19 ure od 22. IV. t. l.

Zirija je, izmed prispe. lih preko 400 črno-belih fotografij in 90 barvnih diapozitivov... Pleskarji, foto: Oskar Dolenc

DRAMATIZIRANI FRANZ KAFKA

Kljub temu, da vzbujata avtorja pričujoče dramaturgi, André Gide in Jean-Louis Barraud, tako s slovensko kot z gledališke strani nedvomno spoštovanje... Iz tega sledi tudi vse ostalo: da gledališče mora — že po svoji osnovni fakturi — razložiti vse v podrobnostih...

Predstava je bilančni blizu abstraktni melodrami in tistemu sumljivu negledališkemu tipu... Nemogoče je namreč reči, kako je mogel biti Josef K. Dan Benedičića — edina resnična vloga v teku...

XII. festival jugoslovanskega dokumentarnega in kratkometražnega filma

Pregleduje svoje zapiske s festivala, da bi si na novo predložil misli, občutila in vtise, kot so se ni porajali sproti v času njegovega trajanja, zlasti, da bi jih razčlenil v njihovi kar najbolj konkretni odčitljivosti...

MIMOGREDEN ZAPIS

Pesem ali poezija vobče je tako malo navezana na zunanje okoliščine, tako sama v sebi živa, da je tudi priložnost, ki je ob njej nastal pričujoči zapis, sicer resda nekoliko posebnega značaja... Če ne drugega, se je pripraviljavem posrečilo vsaj eno srečanje se je udeležilo petnajst pesnikov iz vseh jugoslovanskih univerzitetnih središč...

Kako poskusim in hotenja ustvarjalcev po lastnem izpovedovanju. Zdi se celo, da združujeta dokumentarec in kratki film v sebi vse (ali skoraj vse), kar je sredi naše duhovno starihare in še vedno predvsem v mejah politične in komercialne pragmatike ostajajoče filmske stvarnosti vitalnega in kreativnega... Vnesti v to zmedo nekaj starnega, kritičnega in analitičnega duha, zlasti pa načeti opisana vsebinska vprašanja našega filmskega ustvarjanja mora biti tedaj prva naloga kritike...

in nezarizitih filmov s tematskim obkrirom naše polprekle in pretekle zgodovine, premočno nasušiti in celo zavesti v zmotno prepričanje, da je s tako velikim porastom zanimanja filmskih ustvarjalcev za pričujočo sodobnost in njeno dogajanje končno izvršen bistveni preobrat k posodobitvi našega filma... Prereditelji so se zadovoljili s število obiskovalcev: samo tako so lahko sklenili, da se je drugo srečanje poezije odlično obneslo. Jaz sem odhajal drugačnih misli — nezadovoljen nekaj pesništva zares predanih mladih ljudi, in z glavnim spoznanjem: za poezijo se je najprej treba razumeti.

pesmi

evald flisar

okamenel

v samega sebe
v prezebno noč ki se klati pod zvonikom
in udarja na trhle stene zvona

bim bam bom

se vrnejo ptičji zakričijo v uho do onemoglosti
da v nemi pokorščini poklekneš pred lastno tišino
v sekiro nasloniš obraz
da se jeklo skrčji od mraza

in ptiči poletavajo okoli negibnosti
tvojih udov včasih se kateri dotakne
tvoje gladke kože da zazveni

bim bam bom

kričijo do votlosti krvi
in plavajo dalje
ne da bi vedel zato ne da bi slišal svoj glas
otrpfel v zvon na katerega
drugi zvonijo k prihodu
nikogar

predaleč

je rimska cesta po kateri se vendarle nekam pride
predaleč molk ki ne more postati beseda
ker se privid ne utrne dvakrat

zvezdne gazele beže s pogorišča pešajo padajo
za njimi se vali dim sesutih zidov puščave
kamele bežijo v milijardno praznost peska

da bi nekoč kleknile in padle podolgem
v pesek mahajo z dolgimi sencami po gladini
in končno tam daleč — fatamorgana

snežni studenci in palme in mračni hlad
vstanejo čisto blizu kot beseda ki več ne more biti
molč — je le prihodnost ki še ni

izgovorjena

to je odsev danega zrcala ki te kaže
brezmejno lepega to so tvoji miselni transparenti
ki jih njihovo uredničenje sproti zanika

nisi prelen da bi komu povedal kaj lepega
odkril si le koliko pomeni beseda zato več ne bi rad
nobene povedal v prazno

obsojen si
na večni molč strmel boš v zrcalo
ki ti ne bo dalo tvojega odseva

le odsev
mehke poti do starega mlina
(ki zdaj melje čas prej pa je bil čisto navaden mlin)
in tiste rože z belorumenim strupom

kako so dišale kako si odnesel njihov mamljivi
vonj...

vínjeta:
danči prosenc

Začutiti, da prevzamejo leposlovne stvaritve mimo čisto umetniškega sporočila še kako drugo poslanstvo, začutiti, da se te stvaritve naenkrat sprevržejo v pravo humanizacijsko ali življenjsko, narodnostno obnovitveno dejanje — to je za ustvarjalca v njegovem vseskozi bolečem utrujenju in izpovedovanju mogoče edino blagodejno spoznanje. Edino, zato pa toliko bolj opojno, neizživeto. In toliko dražje, če se zvišeni namen izpolni neposredno: iz mojega v tvoje srce.

Kako se je zgodilo na zadnjem literarnem večeru ljubljanskih slavistov v Trstu, med zamejskimi Slovenci (9. aprila), boisk je omogočil UO kot nekako priznanje za nekajetno nastopanje s podobnimi večeri po slovenskih (večinoma podeželskih) krajih, organiziral pa ga je slovenski študentski klub JADRAN v Trstu. Nastopili so pesniki Marko Dvořák, Vera Zorko, Herman Vogel, Evald Flisar, Ludvik Kaluža, Marko Kravos, Ivana Hergold in Alenka Logar ter prozaista Miha Paternu.

Nič nenavadnega ni, da smo želeli vzpostaviti most med slovensko matično deželo in zemeljskim ostankom prav s poezijo, nič čudnega zategadelj, ker je ravno poezija v našem zgodovinskem in sedanjem kulturnem življenju ena poglavitnih moči in obeležij slovenstva. Z njo smo poskusili spodbuditi in osrčiti mlade slovenske zamejce-akademike, ki se z občudovanja vrednim pogumom spoprijemajo s tamkajšnjimi družbenimi, socialnimi in narodnostnimi nasprotji, ki se zavzemajo za čim daljšo eksistenco slovenstva, za čim daljšo pripadnost slovenstvu tiste mladine, ki s prestopom na visoke šole zgubi še zadnji pripadnostni opornik — občutek kulturne povezanosti z nami.

Za nekaj trenutkov smo vnesli v njihovo bitnost prgišče pomirjenosti: v njihovo nekoliko konservativno razumevanje sodobne poezije nekolikaj svežine; v bolečo razcepljenost te pečice Slovencev, ki se opredeljujejo za celo vrsto frakcij in strank, pa malo slogaške volje. Združili smo jih vsaj za čas v grobno skupno naprežanje dojeti pesmi do dna. In spoznali smo, da so v tem naporu iskreni.

Iz teh pesmi objavljamo skromen izbor.

vera zorko

V praprot bi legla,
še toplo od sonca
in pijano zelenega vonja.

V praprot bi legla
in bi ne hotela več
misliti na polpretekli včeraj
in ne na jutri,
ki je tako blizu in ki
je tako daleč,
na jutri, ki ga
tako težko čakamo
in ki se ga bojimo,
ker mu ne vemo imena
in ker ni za njim
nič več drugega kot nov,
neznani jutri.

V praprot bi legla
in bi verjela samo še
toplemu vonju sonca,
in bi verjela, da je
sonce naš Danes
in da je do jutri še daleč.

V praprot bi legla
in bi

Škoda, že ves
dan sneži.

junij

(impresija)

Dan je sklonil
glavo v naročje večera
in prve zvezde
so mu razkuštrale lase.

Ljudje so zdaj
malo bolj tihi
in malo bolj dobri.

ivana hergold

stara pesem

Ničesar
si nisva želela
z odžejanimi srci
sredi včerajšnjih cest
z razbitim slovesom
najinega
predzadnjega
pričakovanja.

Sedaj hodim
po listju pod
drevesi od včera
od nekdanj.
In pljuvam svoje
pričakovanje
po lastnih stopinjah
ki so tam zarisane
zapisane
v pesek ljubezni.

marko kravos

jutro

Zjutraj, ko je sonce dahnilo hlad
in sem se prebudil,
mi je pogled segel do modrine neba.
Kakor sanjave misli so v njej ležali oblaki.
Vsi in vsak posamezni pa so bili uglaseni
na en napev: snežnobel spomin.

Ko si hodila sinoči na moji desni,
je bilo v mojih prsih
morje z vali in s težko mokroto.
Slutnja neskončnosti je zagorela v meni.
Zato sem vzel tvojo dlan med svoje
in jo poljubil, kot bi poljubil kruh.

jesen

V levici svila, v tlesnici nož.
Nobena roža čez zimo ne cveti.
Kot svila je sonce.
Kot nož je mraz.

To je moj čas.

alenka logar

razpeti v času

med resničnostjo in iluzijo,
med srečo in obup,
med vero vase in brezupnost položaja;
razpeti v dobi,
ki ji nismo še dorasli,
— v življenju,
ki nikoli nismo sami ga krojili,
ker negotov je naš korak,
ko da nikoli ne bi se hoditi naučili,
razpeti v dobi,
ki smo v dediščino jo dobili...

herman vogel

polnočna oda sebi

Samo zdaj si velik.
Mesečev srp se dotakne oblaka,
in ti ga posnameš.

Strahovito je oster glas tvoje mračne trobente
poslušajo ga, slišijo ga, razumejo tonov atome,
in že se dotekajo v vrstah z vseh strani,
povezani z vrvjo navekomajske pokorščine.
Grobarji v sodniških talarjih.

Razdenejo tisti trenutek,
ko ti je zemlja vonj podaril sladkosti,
sežejo v žrelo jame,
poberejo vse koristi,
in te na rosi sestavijo.
Nočes se ne dati

Nege in roke so ti vzdali
v mlečno sipo iz bisernih školjk.
Obrneš se vase
piješ harvo usmiljenih glasov
in se postaviš pokonci.
Nemo obstanejo.

Razpostaviš obrise svoje sence,
med njimi spletejo misli nevidne vrvi,
snel si jih z dotika gore in neba,
in hodiš po njih do petelinjega krika.
Kakor v parku počez
in iz kota v kot.

Stoje okrog tebe v sodniških talarjih.
Nagneš jim glave, da so vratovi napeti kot lok.
Veš: dan se kmalu pripelje na sončni britvi
in se zaleti vanje.

Ti pa strahotno zazveniš odo samemu sebi.

ludvik kaluža

kaj, da si polno samote

Kaj, da si polno samote,
drevo,
odkar si vrnilo svoj sok
koreninam?

Tvoj molč je teman,
kakor zemlja težak,
odkar si pospremilo
žalostne jate na jug —
in siva je noč
ob tvojih nogah,
odkar so pregnale megle
z zapuščenih klopi
poslednji zaljubljen pogled.

Ali prezebaš morda
kakor jaz
pred odprtimi vrati neba
in iščeš za njimi svoj dom,
ker nihče pokramljati
ne mara s teboj?

Glej, veter ne sprejme najinih misli
v svoj intermenzo.

Pridi, jaz ti s šepetom ogrejem
premrle roke —
potem bova ptice spréjela,
pot jim pokazala v svisti
do starih domov —
zemlji iztrgava sok,
ko se drhteča iz sna prebudi,

Trave ob tebi so že nestrpne,
ker se jim hoče objemati
in ljubkovati
kamenje vlažno ob belih stezah.

ROMUNIJA

Pred dobrim letom dni je Romunija, sosednja prijateljska dežela, praznovala 20-letnico, odkar so delavski bataljoni iz Rdeče Grivice obračunali z ostanki Antonescujevega fašističnega režima.

Clovek, ki je dal velik prispevek k naprednim stremiljem romunskega ljudstva, se je takrat z upravičenim zanosom ozrl na uspehe nove Romunije. To je bil predsednik državnega sveta in prvi sekretar Romunske delavske partije Gheorghe Gheorghiu Dej, ki je pred kratkim preminil. Jugoslovani ga ne bodo pozabili zaradi njegovih prizadevanj v mednarodnem delavskem gibanju in osebnih zaslug pri razvoju dobrih sosedskih odnosov med našima socialističnima državama. Prvi »spomenik« Gheorghe Gheorghiu Deju so začeli postavljati že pred njegovo smrtjo — hidroenergetski sistem na Djerdapu!

Nekoliko čudno se sliši, vendar je res, da zavzema Romunija centralno mesto na starem kontinentu; medtem ko je od vzhodnih, zahodnih in severnih meja kontinenta oddaljena po 2500 kilometrov je razdalja proti jugu dolga 1000 kilometrov. Za lažjo predstavbo še to, da leži Romunija nekje na pol poti med Severnim polom in ekvatorjem.

Po površini in prebivalstvu se ne razlikuje mnogo od naše dežele (237.500 km² in 18.813.000 prebivalci). Večja razlika je le v strukturi prebivalstva: od 18.000.000 prebivalcev jih 12.000.000 prebiva v 4290

vaseh in 6.000.000 v 181 mestih. Nacionalni sestav je precej pester. Ogromno večino seveda predstavljajo Romuni; madžarska narodnost šteje 1.588.000, nemška 390.000 prebivalcev. Pester nacionalni sestav še dopolnjujejo: Ukrajinci, Zidje, Rusi, Srbi, Hrvati, Tatari, Turki, Bolgari.

Nafta — to je tista čarobna palica, ki razrešuje mnoga gospodarska protislovja današnje Romunije. Čeprav so zalogam nafte že pred leti napovedal konec, jo vsako leto še vedno načrpajo po 12.000.000 ton. Ostala prirodna bogastva precej zastajajo za nafto (železna ruda, premog, sol). Brez dvoma obstoji perspektiva današnje Romunije tudi v 9.865.000 ha plodne zemlje, ki pa do danes še ni popolnoma izkoriščena vsled ekstenzivnega gospodarjenja v kmetijstvu.

Romunija kot dežela ljudske demokracije ima te osnovne značilnosti: centralizirano gospodarstvo z strogo centraliziranim planskim sistemom. Najvišji državni politično-zakonodajni organ je Velika narodna skupščina, ki se voli vsaka 4 leta in ima 465 poslancev. Sestaja se dvakrat letno. Tekoče zadeve opravlja Državni svet, ostale administrativne posle pa Ministrski svet. V rajonih, mestih in vaseh obstajajo Ljudski sveti, ki kot organi državne oblasti opravljajo svojo vlogo.

Vloga romunske neodvisne zunanje politike na političnem in ekonomskem področju najpreprosteje razložimo z dvema

odlomkoma iz »Deklaracije romunske delavske partije« osvojene na razširjenem partijskem plenumu od 15.—22. aprila 1964. leta. Povod za izdajo te deklaracije je iskati v naporih romunskega vodstva, da umiri atmosfero v mednarodnem komunističnem gibanju.

»Strogo spoštovanje osnovnih principov novih odnosov med socialističnimi deželami predstavlja prvi pogoj za enotnost teh dežel in za ustvarjanje vodilne vloge svetovnega socialističnega sistema v razvoju človeštva.«

»Socialistična mednarodna delitev dela ne pomeni izolacije socialističnih dežel od celote svetovnih ekonomskih odnosov. Prizadevajoč se za normalne ekonomske odnose, ki so medsebojno koristni in brez političnih pogojev. Ljudska republika Romunija in druge socialistične dežele razvijajo ekonomske odnose z vsemi državami ne glede na njihovo družbeno ureditev.«

Oslanjajoč se na takšne zakonitosti političnega in ekonomskega razvoja, je Romunija igrala pomembno vlogo v mednarodnem delavskem gibanju in v Svetu za vzajemno ekonomsko pomoč (SEV). V SEV je zavrnila tiste težnje, ki so imenu nekili »nacionalnih« in »skupnih interesov« zanemarjale specifične politične in ekonomske potrebe določene socialistične dežele. Primer Romunije je izkušnja več, ki daje mednarodnemu delavskemu gibanju nove dimenzije in vitalnost.

Omeniti je treba, da leta 1950 Romunija še ni dosegla predvojnega nivoja nacionalnega dohodka (1938 — 100, 1950 — 99,5). Za obdobje 1951—1962 je značilen preokret: povprečna letna stopnja rasti romunskega

gospodarstva je znašala 13,3 odstotkov! Stopnja gospodarske rasti se po letu 1962 ni ustavila, v odnosu na leto 1959 se je indeks v letu 1963 povzpela na 137.

Glede na zgodovinsko dediščino spada Romunija med najmanj razvite socialistične dežele. Za primerjavo te številke: Nemška demokratična republika 100, Češkoslovaška socialistična republika 110, Poljska 60, Madžarska 55, Romunija 36!

Seveda se položaj izredno hitro spreminja, čeprav so elementi samoopovedovanja, ki so rezultat jasno začrtane orientacije, še vedno močno prisotni. V letu 1964 je bilo zapaziti viden napredek v povečanju osebnega standarda povprečnega Romuna: kvalitetnejša oblačila, aparati za gospodinjstvo, razvoj konzervne industrije, pijače, steklo in boljši asortiment tkanin itd. Trenutno je najbolj popularen predmet osebne potrošnje — televizor, ki stane okrog 3.200 lejev (povprečna plača je 800 lejev!)

Med zelo obetajoče panoge sodi tudi turizem. Mnoge investicije so z prizvokom »turizem« dobile nov pomen in preokret, mnogi kraji pa nov izgled. Leta 1956 je Romunijo obiskalo samo 5.000 tujcev, 1958. je ta številka znašala 30.000, 1963. pa že preko 160.000 tujih turistov. Pravzaprav je pojem za turizem v Romunijo super moderno letovišče na črnomorski obali Mamaja, ki sprejme 80.000 gostov. Mamaja je z 29 hoteli, ki so komfortno urejeni in ne poznajo ekonomske računice, vizija romunske prihodnosti.

Vsega ni mogoče doseči takoj. Ljudje čutijo spremembe in vedo, da gre razvoj s silno naglico v bogatejšo in boljšo prihodnost.

Rudi Rizman

pomena rasizma, zaradi svoje politike, predstavlja JAR na afriškem kontinentu glavno oporo izvajanja neokolonialistične politike imperializma, trdnjavo kolonializma pod plaščem suverene dežele in najmočnejše oporišče sodobnih segregacionalistov — nosilcev politike rasne diskriminacije in kolonialnega nasilja. »Republika apartheida«, »država koncentracijskih taborišč« — to je samo nekaj nazivov, ki karakterizirajo to današnjo anahronistično družbeno tvorbo!

JAR se razprostira na skrajnem jugu Afrike, meri 1.223.618 km² ter šteje 16 milijonov prebivalcev (11 milj. črncev, 3 milijone belcev ter dva milijona Indijcev, Malajcev ter Malezijcev). V odnosu do ostalih afriških držav predstavlja JAR razvito industrijsko deželo; proizvaja preko 50 najrazličnejših mineralov, od katerih dobijo zlato in diamante v vrednosti 450 milijonov funtov, kar pomeni 34 % celokupne proizvodnje afriškega kontinenta. S sistemom apartheida, s surovo eksploatacijo cenene delovne sile, je vladajoči režim zagotovil hiter razvoj posameznih proizvodnih panog. Delitev dohodka, po uradnih južnoafriških virih, nedvomno kaže na veliko razliko v položaju belcev in črncev; dohodek belca je desetkrat večji, odtodno 20,9 % belcev si prisvajajo 71,3 % nacionalnega dohodka, a 66,6 % črncev le 23 % (ostanek odpade na ostale rasne grupe). Mezde so najnižje na svetu (od pričetka eksploatacije rudnikov, t. j. od 1864. leta — so se mezde črnkega prebivalstva povečale samo za 3 pence, a mezde belcev, ki so v začetku znašale 1 funt, so se povečale za 300 %). Tako je po razpoložljivih podatkih letna vrednost zasluzka 61.418 belcev zaposlenih v rudnikih 50.629.810 (povprečno 824 na proizvajalca), a zasluzek 464.462 črncev znaša le 25.895.655 funtov (55,5 funtov povprečno).

Ko je bila JAR leta 1961 prisiljena izstopiti iz Commonwealtha, se je proglasila za republiko ter izdala nov program segregacionistične politike, ki presega vse dosedanje. Kot posledica vse večjega odpora črnkega prebivalstva, predvideva program Verwoerdove vlade ustanovitev okrog 260 »bantustanov« — izolirane teritorije črnkega prebivalstva. »Bantustani« bi zajeli polovico črnkega prebivalstva na šestini ozemlja, a ostala polovica v »evropskih« predelih, bi služila zadovoljevanju najrazličnejših potreb belcev. Ustanovljanje »bantustanov« služi kot orodje kolonialistične in neokolonialistične politike, da bi se pokazala »realnost programa segregacionistične politike«, z ustanavljanjem etničnih skupin, kot sistematizacije plemenskih razdorov, razbijanje nacionalno-ovobodilnega gibanja in podobno.

V OZN je rasna diskriminacija v JAR stalno na dnevnem redu. Septembra 1962. leta je specialni politični komite generalne skupščine na predlog azijsko-afriških dežel sprejel resolucijo s sledečimi zahtevami: prekinitev diplomatskih odnosov članic OZN z JAR; bojkot vseh proizvodov JAR itd. Rasistični režim JAR krši osnovne principe mednarodnega prava. Ustanovne listine OZN Deklaracije o človekovih pravicah, Ustanovne listine mednarodnega vojaškega tribunala itd. Južnoafriški režim predstavlja danes jazo likvidacije kolonializma, stalno izvajanje ter pronocakcije ne samo za narode Afrike, ampak tudi za vse svetovne miroljubne sile. »Povsod, kjer obstaja možnost nasprotja na osnovi rasne diskriminacije, kršenje človekovih pravic, je svetovni mir vedno v nevarnosti.« je pred kratkim izjavil ganski predsednik dr. K. Nkrumah. Peter Potočnik

OB KNJIGAH

ZBORNIK MEDNARODNIH ZAPLETOV

Zagrebska založba Stvarnost je v razdobju dobrega leta izdala dve knjižni noviteta na našem kulturnem področju. To sta Svjetski almanah 63 in Svjetski almanah 64. Pomenila prvi tak poskus v povojni jugoslovanski knjižni dejavnosti. Že bežna primerjava obeh knjig pokaže, da je druga precej boljše od prve. No, to je popolnoma razumljivo. Ni mi pa povsem jasno nekaj drugega in to menim, da je pomanjkljivost zadnje izdaje almanaha.

Svjetski almanah 64 obsega dogodke doma in v svetu in sicer v času od oktobra 1962 do oktobra 1963. To razdobje pa je isto, kakor je veljalo za Svjetski almanah 63. Res je, da so ti dogodki malo širše prikazani, toda ravno v tej datumi omejitvi vidim precejšnjo pomanjkljivost. Prepričan sem bil, da bo uredništvo sprejelo tak koncept, ki bo ustrezal naslovu. Kupec te publikacije je trdno prepričan, da bo dobil v roke pregled dogodkov za preteklo leto, se pravi za leto 1964. Toda v tem je ostal razočaran, kljub temu da je dobil sliko sveta in domovine v predpreteklem letu. Sprašujem se, zakaj je potekala na ovitku knjige zapisano, da Svetovni almanah prinaša »dogodke, dejstva in številke iz preteklega enoletnega razdobja«.

Vsekakor se mi zdi premalo dodelan tisti del zbornika, ki obravnava svetovno problematiko. Jugoslaviji je posvečeno preko petsto strani, ostalemu svetu pa samo dobrih sto. Potrebno bi bilo povečati obseg prostora za mednarodno dogajanje. Niti v prvem niti v drugem zborniku pa nisem našel podatkov o »mednarodnih organizacijah kot na primer o obeh glavnih sindikalnih centralah, se pravi: svetovni sindikalni federaciji in mednarodni konfederaciji svobodnih sindikatov, dalje o poglavitnih študentskih in mladinskih mednarodnih organizacijah. To je verjetno bolj pomembno in zanimivo kakor pa razni podatki o vojaških zvezah, na primer ANZUS pakt itd.

Take in podobne — lahko skoraj rečem napake v konceptu urejanja neizdelanosti svetovnega zbornika bi se dale vse odpraviti, kar bi samo povečalo vrednost in aktualnost te knjige. Že sama zamisel o izhajanju almanaha pa je vredna pozornosti in pohvala. Dogodki pri nas in v tujini gredo tako hitro mimo nas, da jih komaj zasledujemo in sproti beležimo v naši zavesti. Prav zato je knjiga, ki nam v kratki in zgoščeni obliki posreduje bližnjo preteklost, zelo dobrodošla. Lahko bi celo zapisali, da bo to vse bolj postajal nekakšen priročnik za vsakogar, ki se zanima za politiko, gospodarstvo, kulturo in ostale dogodke doma in v zamejstvu. To pa smo verjetno kar vsi.

Pavle Čelik

»Nosača«, foto: Joco Žnidaršič

RASNA DISKRIMINACIJA V JUŽNOAFRIŠKI REPUBLIKI

Svetovni imperializem se oprijema odkritih najreakcionarnjših oblik boja proti nacionalnim gibanjem narodov Azije, Afrike in Latinske Amerike za svobodo in neodvisnost, za popolno prenehanje kolonialnega zatiranja in za nove družbeno-ekonomske ter politične odnose.

Glavna teroristična oblika borbe predstavlja rasizem — posebna oblika kolonializma in neokolonializma, kot nova metoda in sredstvo eksploatacije nastajajočih dežel in teorija delitve sveta na rase, nasilne izdvojenosti in brezpravnosti določene rase; kršenje osnovnih človekovih in državljanskih pravic kot pravic fizičnega uničevanja.

Skoraj vsak dan nas tisk, radio in televizija obveščajo o nobih zverinstvih rasistov v južnih državah ZDA, rasistične vlade Južnoafriške republike ter vlade Južne Rodezije.

Politika rasne segregacije je posebno prisotna v Južnoafriški republiki, saj pomeni osnovni notranjopolitični koncept, fašistično diktaturo, današnji nacizem.

Da danes obstajajo najpristnejši kontakti vodilnih imperialističnih dežel z JAR, ni naključje, pa čeprav je rasizem svojstven ideologiji vseh fašističnih gibanj, oblikam agresivne politike, razrednega ter nacionalnega zatiranja. Zaradi socialnega

ALPINISTIČNA ŠOLA

Alpinistični odsek pri APD že vrsto let vzgaja odlične alpiniste. Samo v lanskem letu se je udeležilo odprav v tuja gorstva pet članov odseka (Andi, Kavkaz in Spit-zbergi). Tudi za letošnje himalajsko odpravo imamo 2 kandidata. O kvaliteti alpinistov APD pa pričča tudi veliko kvalitetnih plezalnih vzponov v zimskih in letnih razmerah. Ker bi radi sprejeli v svoje vrste čimveč mladih ljudi, je alpinistični odsek (AO) pričel z alpinistično šolo.

Ta traja eno leto in smo jo razdelili v spomladanski in jesenski del. Program šole je popoln, tako da se tečajniki seznanijo z vsemi oblikami gorniške dejavnosti. S smučarsko planinskimi izleti, ki so se pokazali za čedalje bolj uspešne (na programu so vsako nedeljo že od začetka 1965), smo želeli mlade ljudi seznaniti z gorami. V aprilu pa smo pričeli s predavanji in posebnimi izleti za tečajnike, nismo pa pozabili tudi visokogorskih smučarskih pohodov.

Na predavanjih, ki so vsak četrtek v dvorani SKUD Akademik na Poljanski 6, bodo tečajniki dobili vpogled v planinstvo in alpinizem. Čisto alpinistično tematiko dopolnjujejo predavanja o važnih zgodovinsko-planinskih dogodkih, o odpravah v tuja gorstva in o gorstvih doma in v svetu. Na ta način so postala predavanja zanimiva tudi za one študente-planince, ki jim ni toliko do dela v alpinističnem odseku. Posebno zanimivi bodo razgovori,

na katere bomo povabili naše priznane alpiniste in poznavalce alpinizma doma in v tujini.

Na izletih bodo inštruktorji AO APD seznanili tečajnike z osnovami hoje v gorah pozimi, zraven pa bo tudi dovolj smučanja.

V maju in juniju pa bodo tečajniki pridobili še izkušnje v plezanju v kopni skali.

Pričeli smo tudi z vajami plezanja v kopni skali na Turncu pod Grmado. Vaje so enkrat tedensko, v torek ali četrtek ob 15 uri.

Junija bo zaključek spomladanskega dela alpinistične šole. Izkušnje, ki so jih nabrali tečajniki v spomladanskem delu, bodo s pridom izkoristili na dvodnevem taboru v gorah, ki bo združen z otvoritvijo letne plezalne sezone. V poletnih počitnicah bo AO pripravil še poseben tečaj in tabor, ki se ga bodo lahko udeležili tudi oni, ki se med letom ne bodo mogli udeleževati vaj na Turncu.

V jeseni bomo pričeli z drugim delom šole. Tečajniki bodo plezali v gorah, na Turncu, istočasno pa bodo tudi predavanja. Zimski del alpinistične šole bo v zimskem času. Ker mora vsak alpinist obvladati vsaj osnove smučanja, bo pozimi še smučarski tečaj.

Spomladi pa bodo lahko tečajniki postali že alpinisti — pripravniki AAO.

Prijave za alpinistično šolo so možne vse leto.

Vlado Slambergar

QUO VADIS — ŽENSKI ŠPORT

Ce se slučajno kdaj razgovarjamo o ženskem športu na naši univerzi, se običajno tisti, ki bi želel o tem kaj povedati, znajde v neugodni situaciji, saj enostavno nima kaj povedati.

Resnica je, da se na splošno naše študentke nerade ukvarjajo s športom in rekreacijo. Razen nekoliko študentk, ki tako ali tako trenirajo v kvalitetnih športnih društvih, je njihovo število v naših študentskih športnih društvih zelo majhno, ponekod pa jih je tako malo, da sploh ni vredno o njih govoriti. Športna društva so kot eno izmed sredstev za vključevanje vseh študentov ravno v pogledu vključevanja študentk odpovedala. Težko bi bilo reči, da so krivi samo aktivisti športnega društva, čeprav je res, da v večini primerov res ne poskušajo karkoli ukreniti, da bi se to stanje izboljšalo. Moramo pa reči, da nosijo glavni del krivde študentke same, čeprav bi lahko kdo rekel, ali je to sploh krivda, če same ne čutijo potrebe in zanimanja. Res je, da ni niti osnovnega zanimanja naših študentk za šport. Sprašujemo pa se, kako je to sploh mogoče. Ali je mogoče, da živi mlada intelektualka v taki zablodi in ne ve, da je njeno mlado telo mnogo bolj potrebno športa in rekreacije kakor pa kozmetike? Ali nas ne opominjajo zaskrbljujoče statistike psihosomatskih sposobnosti intelektualcev in intelektualk? Vemo, da želi biti vsako mlado dekle lepo, vendar pa žal vsako mlado dekle ne ve, ali pa noče vedeti, da ji bosta prav lepoto dala le šport in rekreacija, saj ji bosta zagotovila pravilno in funkcionalno rast, mladost in svežino. Pri tem seveda ne mislimo na kvalitetni šport, marveč občasno manifestno ukvarjanje s športom in rekreacijo.

Zveza študentskih športnih organizacij za telesno kulturo je že večkrat poskušala organizirati tudi kakšno tekmovanje za študentke, posebno v odbojki in košarki, vendar so bili že sami takšni poskusi obsojeni na neuspeh. Izgovori, češ da študentke nimajo časa, vsekakor niso na mestu, saj je znano, da študentje bolj študirajo kakor študentke, poleg tega pa vemo, da je 85 odstotkov vseh aktivistov ZSJ moških, tako je torej jasno dokazano, da imajo študentke mnogo več prostega časa, ki ga pač izkoriščajo v popolnoma napačne namene. Tudi statistike tistih fakultet, ki imajo v I. letnikih obvezno vadbo, kažejo, da se ravno dekleta zelo rade izogibajo vadbi, obenem pa komaj čakajo, da je zanje ta obveznost končana.

Zenski šport je tako še vedno v slepi ulici; ugotavljamo, da smo nekaj krivi sami, več mnogo več pa naše študentke. Zato pa bo treba v bodoče malo več dobre volje in angažiranosti tako pri nas samih, še bolj pa pri dekletih in prepričani smo, da bomo želi tudi na tem polju v bodoče večje uspehe, ki pa so nujni, saj bomo le na ta način preprečili prezgodnje staranje ženskega spola.

Srečko Rutar

RAZPIS

Akademski atletski klub in ZSOTK organizirata SPOMLADANSKI KROS za prvenstvo fakultet, akademij, visokih in višjih šol.

PROPOZICIJE:

Tekmovanje bo v soboto, 17. aprila 1965 v športnem parku Tivoli s pričetkom ob 10.30 na progi na Rožniku. Zbor tekmovalcev bo na kotalarski plošči (spodnji, ob železniški progi) ob sprehajališču v športnem parku Tivoli. Garderobe bodo preskrbljene v prostorih Narodnega doma na Prešernovi cesti.

Program: moški 2.000 metrov

ženske 800 metrov

Tekmujejo posamezniki in ekipe.

Ekipo sestavljajo moški najmanj 10 tekmovalcev

ženske najmanj 5 tekmovalk

POSAMEZNIKI SE LAHKO PRIJAVIJO NE GLEDE NA TO DA NE NASTOPI NJIHOVA EKIPA.

NAGRADE

Prvoplasirana ekipa fakultete prejme prehodni pokal (ločeno moški, ženske).

Zmagovalna ekipa v SKUPNI konkurenci prejme prehodni pokal.

Prvih šest tekmovalcev prejme diplome, prvi z naslovom zmagovalca(ke) SPOMLADANSKEGA KROSA 1965.

Pravice nastopa imajo vsi študentje ljubljanske univerze.

PRIJAVE

Do vključno četrta, 15. aprila 1965 vsak dan, razen sobote od 13. do 14. ure v prostorih ZSOTK, Poljanska 6-11. Dokončne prijave sprejema vodstvo tekmovanja pol ure pred pričetkom, torej še ob 10. uri. Prijava naj vsebuje: ime in priimek, fakulteta, letnik rojstva.

Tekmovanje v takem obsegu prejemajo prvič z željo, da ob množični udeležbi postane tradicionalno.

AAK Olimpija, ZSOTK

NASTOP JUDOISTOV IN SABLJAČEV

V sredo, dne 14. IV. 1965 ob 21. uri bo v prostorih restavracije Študentskega naselja nastop judo kluba Olimpije. Prilaskali bodo nekaj osnovnih elementov tega športa. Nastop bo istočasno agitacija za pristop novih članov h klubu. Po judo nastopu pa prikaz modernega sabljanja v izvedbi sabliškega kluba Olimpije. Vstop prost.

ZSOTK

Obvezna telesna vzgoja

Pred dnevi je bila seja Univerzitetnega sveta novosadske univerze, na kateri so na predlog Zveze organizacij za telesno kulturo Vojvodine sklenili, da bo v novem šolskem letu telesna vzgoja kot obvezen predmet za vse študente in študentke prvih in drugih letnikov vseh fakultet, višjih in visokih šol. Kljub temu, da so že samo s tem sklepom precej prehiteli našo univerzo, saj imamo obvezno telesno vzgojo le na treh fakultetah, in to samo v prvem letniku, so sklenili, da je in mora biti to le začasna rešitev, kajti končni cilj je obvezna telesna vzgoja v vseh letnikih, vendar pa bo treba najprej zagotoviti vse potrebne pogoje za realizacijo tega sicer malo revolucionarnega, toda prepotrebne sklepa.

Poleg tega so na univerzi namestili več honorarnih predavateljev za telesno vzgojo, zagotovili so telovadnice in igrišča vsem fakultetam in višjim šolam. Popolna novost je ustanovitev centra za telesno kulturo na univerzi, katerega naloga je tudi to, da strokovno pomaga študentskim športnim organizacijam, spremlja njihovo delo in jih pri delu usmerja. Pričeli so z urejanjem velikega študentskega športnega igrišča, ki jim ga je podarila novosadska občina, republiški sklad za šolstvo pa je že odobril prvih 22 milijonov za začetne dodatne gradnje. Telesne vzgoje so prav gotovo potrebni ljubljanski in novosadski študentje, in to popolnoma enako potrebni; sklepi zvezne in republiške skupščine so sprejeti in so enaki, realizacije teh sklepov pa sta žal skoraj dva ekstrema. Ali res Slovenija kot republika z največjim narodnim dohodkom nima sredstev za telesno vzgojo študentov, ali so sredstva, ki so edini zaviratelj, res samo v socialistični republiki Srbiji ali točneje, v avtonomni pokrajini Vojvodini?

Srečko Rutar

PRVENSTVO UNIVERZE V ROKOMETU

V petek, dne 2. aprila se je na rokometnem igrišču v Študentskem naselju pričelo medfakultetno prvenstvo v rokometu. Prijavljenih je deset ekip, kar je precej močna udeležba, vprašanje pa je, če bodo vse najavljene dvoboje izpeljali do konca, kajti že danes se v prvi tekmi med FNT in pravno prijavila zapisničarju le prva ekipa. Igrišče v Študentskem naselju je zelo primerno za odigravanje tekem, ker privabi na ogled tudi dosti bližnjih stanovalcev, le škoda, da ni na razpolago garderobe, kar pa v krasnem sončnem vremenu ni delalo težav. Večkrat bučno občinstvo je dajalo ton študentskemu tekmovanju.

Ker je prva borba izostala, sta se v naslednji pomerili ekipi VSTK in filozofske. Favorit VSTK ni imel tako lahkega dela, kot je bilo pričakovati, toda kondicija in vigranost sta le odločili v njihovo korist.

Dvojob med ekonomsko in FAGG je bil izenačen, in je že v prvem kolu pokazal, da obe ekipi kotirata na višja mesta. Končno se je ekipa FAGG le konsolidirala in poslala na tekmovanje najmočnejšo ekipo, kar je pokazal tudi rezultat sicer zelo hitrih in poimensko znanih igralcev iz rokometnih klubov. Ostala je tako še zadnja tekma prvega kola med medicinsko in biotehnično, ki se je presenetljivo končala zopet s tesno zmago prve. Nasprotnika sta se stalno menjavala v vodstvu in le homogenost ekipe medicincev je vzrok tesne zmage med biotehnično, kjer so se izkazali le posamezniki.

Karakteristika 1. kola je požrtvovalnost vseh nastopajočih in fair borba ter dobro sojenje, kar je vsekakor hvalevredno.

In še rezultati 1. kola:
FNT : pravna 5:0 (w.o.), filozofska : VSTK 15:20 (6:9), ekonomska : FAGG 12:13 (4:6), medicina : biotehnična 16:15 (88).
Ferry S.

Kdo je pametnetši?

Pri nas na ljubljanski univerzi nekateri fakultetni učitelji, člani fakultetnih uprav, še vedno vztrajno trde, da telesna vzgoja študentom ni potrebna, sploh pa ne obvezna. Na eni izmed sosednjih univerz pa so prišli do zaključka, da je telesna vzgoja nujno potrebna celo profesorjem in asistentom. Rezultat: na tej univerzi imajo že organizirano dvakrat tedensko po dve uri redne telesne vzgoje za vse fakultetne profesorje, docente in asistente, obisk pa je proti pričakovanju izredno velik.

S. Rutar

V previsu, foto: Joco Žnidaršič

ZANIMANJE NA PSU

Medfakultetno prvenstvo v košarki gre proti koncu. Tu je že lestvica, vsak teden novi rezultati, vse se zdi v najlepšem redu. Toda poskusimo se ustaviti pri rezultatih 5. kola, ki je sicer že nekoliko dateč, a je vendar tako značilno. V tem kolu so se namreč od petih tekem kar tri končale brez boja, pri čemer je FAGG zmagala nad Biotehniško fakulteto le zaradi gola slučajja: zapisnikar je bil študent FAGG, sicer tudi arhitekti ne bi mogli na igrišče postaviti petih mož, da bi rezultat lahko registrirali z 20:0. Ob vsem tem in še ob vseh drugih podobnih primerih, ki se pojavljajo v drugih tekmovanjih, se samo od sebe postavlja vprašanje, če imajo taka tekmovanja sploh smisel, če med študenti ni pravega zanimanja.

Kolikor si morem predstavljati, so bila medfakultetna prvenstva organizirana z namenom, da se aktivizira čim večje število študentov, za katere naj bi bila ta tekmovanja ena oblika njihove rekreacije, ne pa z namenom, da se v vrhunskih športnih borbah pomerijo med seboj res najboljši, a že aktivni športniki. Če je le bil namen množičnost, tekmovanje v tej smeri gotovo ni uspelo, saj se redno dogaja, da košarkarske ekipe fakultet igrajo redno

le s petimi igralci, toliko pač, da tekme ne izgube brez boja. Cesto pa nastopi za neko fakulteto kar na licu mesta kombinirana petorka, ki jo sestavljajo študentje, ki se slučajno nahajajo v dvorani. Torej fakultete, kjer je na stotine vpisanih študentov, ne morejo postaviti na igrišče niti svoje petorke, kaj šele kolikor toliko popolno ekipo z menjavami.

Ce pa množičnost ni namen teh tekmovanj, le-ta ne dosegajo tudi svojega drugega cilja — enakovredno športne borbe, saj je redek primer, da bi kakšna ekipa kdaj nastopila v svoji najmočnejši postavi. Morda bom stvari le malce preveč posplošil, toda menim, da položaj tudi v drugih panogah ni bistveno različen.

Zaključek vsega tega bi bil, da je naravnost smešno in nes pamerno še nadalje razpravljati o potrebnosti in upravičenosti telesne vzgoje za študente, dokler med študenti samimi ni pravega zanimanja. Dokler se bo dogajalo, da morajo športni referenti na fakultetah skoraj na kolenih prositi igralce, da bi prišli na to ali ono tekmo, je kaj malo verjetno, da bi administrativna uvedba obvezne telesne vzgoje na fakultetah vzbudila med študenti kaj drugega kot odpor. Smolej Milan

Odprto pismo odbora kluba kranjskih študentov Tribuni

Ob ponovnih pojavih kritikantskega obravnavanja družbenih problemov v Tribuni, smatra odbor kluba kranjskih študentov za potrebno, da da o tem svoje mnenje

Odbor kluba kranjskih študentov ugotavlja, da se uredniški odbor Tribune vse bolj pogosto postavlja na enake pozicije kot njegov predhodnik, pod katerim je bila Tribuna zvočnik Perspektiv. S tem, ko dovoljuje nekaterim svojim sodelavcem frontalni napad na vse, kar se ne sklada z njihovo trenutno emocijo, nedvomno izrablja zaupanje, ki so mu ga izkazali slovenski študentje ob izvolitvi.

Odbor kluba kranjskih študentov meni,

da gre pri raznih basnih in humorističnih zgodbah za politično manifestacijo idej, ki v bistvu izhajajo iz sovražnega odnosa do naše stvarnosti. To jasno dokazujejo že samo prispevki iz zadnje številke: Prepovedana pisma, O psu, ki sem mu stopil na rep, Poučne zgodbe iz živalskega in rastlinskega sveta, Volilne parole, ter karikature: Pred in pokongresna aktivnost, Predvolilna aktivnost in Prvič na volitvah.

Menimo, da omenjene stvaritve niso samo kritikantske, so tudi globoko žaljive, arogantne in nepošteno, saj posplošujejo posamične negativne pojave na vso družbo in pomenijo napad na ves naš socialistični ustavni red. Danes, ko je socializem izbojvan, ne moremo dopuščati diskusije za socializem ali proti njemu. Puščati posameznim »kritičnim« skupinam, da se izživljajo, da skušajo, če ne odvreči, pa vsaj otežkočati ali prikrojiti naš razvoj, nedvomno pomeni odreči se resnični družbeni afirmaciji študentov in njihove organizacije

Pravilno je, da tudi študentje kritizirajo negativne pojave v družbi, toda v tej družbi še obstajajo objektivno pogojena protislovja. Naša družba mora reševati nekatere probleme, ki jih je drugje po svetu

rešil že kapitalizem. Zakrivati oči pred tem, pomeni ukvarjati se z jalovimi posli, pomeni zaostrovati ta protislovja in zavirati nadaljnji razvoj uveljavljanja človeka kot osrednjega subjekta v našem družbenem dogajanju.

Vse to pa ne more in ne sme biti vodilo listu slovenskih študentov »Tribuna«.

Odbor kluba kranjskih študentov

Napadi na družbeni sistem

Prosvetni delavci iz Kočevja beremo tudi vaš list. Z vsebino zadnjih števil pa nismo bili zadovoljni, posebno ne z zadnjo številko (št. 7 z dne 24. 3. 1965). Vsebina člankov na predzadnji strani te številke je bila vzrok našega globokega ogorčenja. V članku »Prepovedana pisma« je grobo iznakažen lik našega današnjega prosvetnega delavca, iz katerega se avtor članka nestransko norčuje.

Se hujska pa je vsebina ostalih člankov,

no formulacijo, kako je potem mogoče trditi, da je ta nekdo proti družbi, proti socializmu? Socializem je pojem, ki ga definirajo odnosi med ljudmi, med posamezniki in skupinami, odnosi med ljudmi naj bi torej uresničevali socialistična načela. Družbene napake se pojavijo tedaj, kadar se socialistična načela ne pretvarjajo v socialistične odnose. Kadar se v odnosih med ljudmi premalo uresničujejo, kadar so prisotna še neka druga, nasprotna načela, ki poženejo svoje korenine v družbenih odnosih. Satira je torej in naj bi bila naperjena proti takim odtenkom uresničevanja načel, ki so zdrsnila s svoje smeri in dejansko škodijo socializmu.

Torej je povsem jasno, da tu ne gre za vprašanje ZA ALI PROTI socializmu, ker je to vprašanje v celoti rešeno, rešeno tako, da brez dvoma ZA SOCIALIZEM. Gre za to, da javnost satiro največkrat razume kot posplošenost, kot »pljuvanje na družbo«, ne da bi se zavedala, da satira samo opozarja na neko napako, ki škodi družbi. Satira ne posploši napake na družbo, ampak posploši napako samo. napako kot danost.

Zelim in upam, da sem dovolj jasno razložil svoja načela, znova pa poudarjam, da niso objektivna, ker ne morejo biti.

Evald Flisar

ki naravnost napadajo našo celotno družbo in naš družbeni sistem. Zaskrbljeni smo, ko vemo, da je vaš list zelo razširjen tudi med kočevsko srednješolsko mladino, ki jo mi vzgajajo v drugačnem duhu, kot so napisani članki v vašem listu.

Cudi nas, da ste dovolili objavo člankov, ki po svoji vsebini nimajo nobene zveze z našimi skupnimi vzgojnimi prizadevanji in z našimi napori pri izpopolnjevanju našega družbenega sistema

Kočevje, dne 26. marca 1965.

Sindikalna podružnica prosvetnih delavcev: Predsednik: Jože Rovšek

ZA ALI PROTI SOCIALIZMU

Priznam, da bo naslednji sestavek osebnostno obarvan, da si niti ne želim pisati v okviru tako imenovane objektivnosti, dokler ne skušam rešiti vsaj osnovnih problemov svojega jaza — vendar skušam analizirati svoje doživljanje objektivnih konfliktov oziroma trenj med lastnim subjektom in skupino subjektivnih mnenj nekaterih posameznikov Torej skušam analizirati svoj odnos do svojih svetovnonskopskih in političnih pozicij z ozirom na nasproten odnos do mojih pozicij, ki jih zagovarjam.

Ne zagovarjam posameznih »grobih napadov na naš družbeni sistem«, ki so bili objavljeni na satirični strani Tribune, kot urednik zagovarjam koncept satirične strani Tribune na sploh. Mislim, da vsebuje osnovno nerazumevanje, zaradi katerega so nastali nedavni neljubi dogodki, predvsem tako imenovana pripadnost nečemu, kar človeku daje take ali drugačne vrste zagotovilo varnosti. Predvsem je treba rešiti vprašanje, kdaj je satira nevarna, kdaj posplošuje in kdaj je nekdo proti socializmu.

Satira ni registracija določenih dogodkov, kjer bi moral avtor s časopisno natančnostjo odgovoriti na šest novinarskih vprašanj, satira ni ločeno obravnavanje družbenih problemov, hočem reči, ločeno od družbe same, kajti družbeni problem eksistira samo v najtesnejši zvezi z družbo. Družba pa ni abstrakcija — kadar pa jo kot abstrakcijo vzamemo, se nam v rokah pretvarja v mit. To mitologiziranje družbe ustvarja situacijo, ki ima za eno izmed posledic lahko tudi reakcijo v obliki satire.

Nekateri vse preveč mislijo, da so nenevarno napredni in konstruktivni, če pred nekim umišljenim sovražnikom zagovarjajo socializem, da branijo sistem, pri tem pa pozabljajo, da sistem sploh ni bil napaden, da proti socializmu nihče ni napisal nobene besede.

Moramo razumeti, kaj je sistem, kaj je socializem, kaj so načela in kaj je kritika družbenih napak. Predvsem moramo vedeti nekaj: če nekdo kritizira družbene napake, torej napake, ki družbi škodijo, ki so v nasprotju z osnovno družbe-

Mac 1958

Kratko in malo odsej je, nas stari prijatelj in pustil za seboj kopico naših neporavnanih računov (na koncu je bil tudi naš blagajnik in Tribuna že dalj časa ne plačuje svojih dolgov) in, — oh, da, za seboj je pustil tudi neko smešno, jezero, veselo, mučno in razborito obdobje. Bil je urednik pri Tribuni (baje) celih sedem let, naš dobrodušni stari Mac!

Bil je deklica za vse — vsako delo na Tribuni je poznal, vse je delal, če že ne popolno, pa vsaj do večje polovice — bil je urednik humorja nekje v zgodnjem porovolucijem obdobju, je urejal šport, dežurni urednik in tehnični urednik je bil vedno, ko so drugi odpovedali, kot blagajnik se je boril z revizijskimi komisijami, v katerih je vedno imel osebne sovražnike, sicer pa je bil pesnik, blaga duša, ki se je bila pripravljena razkriti le ob posebnih priložnostih, ob kapljici rdečega zelenega belega... mnogoterega skratka.

Tri vogale labilne hiše na Poljanski 6 je podpiral v tenčico skrivnosti je zavito njegovo delovanje v ZS, le včasih, ko je bil ves sentimentalen in težkoglav, je potegnil iz šepa orumenelo fotografijo, posneto v letih uvajanja samoupravljanja, na kateri si ga lahko razločil, kako stoji kot član predsedstva UO ZSJ z ramo ob rami s tovariši, ki jih srečujemo danes le še na zborovanjih in ob velikih praznikih. Mac pa ni bil človek za kariero, v civilnem življenju ni dočkal svojih 5 minut.

Na mestu vojnjo, vojniki Marjan Kopecky!

Mac 1965

Najnovejša kmetijska reforma

Bil je nekdo nekje Agrokombinat s tremi zelo sposobnimi ljudmi na vrhu — to pomeni — ne čisto pri vrhu, kajti bil je ta Agrokombinat brez direktorja.

Direktor pa ni bil odstavljen zaradi neizpolnjene plana ali zaradi nepojasnjene primanjkljaja v blagajni. Nel Bil je rotiran za direktorja železarne, direktor železarne pa je bil rotiran na njegovo mesto.

Lepo pošteno, legalno in brez zapletov.

Sedijo torej Pepe, Miha in Lojze lepo za mizo in čakajo direktorja. »Kaj praviš, Pepe, bo ta dobro vozil?«, vpraša Miha.

»Ne bodi smešen — saj vendar veš, da je partizan od petinštiridesetega in zelo dober govornik.«

Oglas se Lojze:

»To si pa prav neumno vprašal. Mar ne veš za njegove uspehe v železarji? Pred tem, ko je bil postavljen za direktorja, so tam izdelovali le valjeno železo in take reči, pol leta kasneje pa že biciklice, igrače in kaj vem kaj vse... Res, temeljito reformo je napravil in Poljane je rešil tistega smrđljivega dima, kar je bil že skrajni čas!«

Nenadoma ostro potrka na vrata.

Pepe je ljubeznivo začel: »Naprej, Lojze in Miha pa sta hitela popravljati kravate...«

»Dober dan, pozdravljeni, zdravola!«

Hoteli so odzdraviti, pa jim ni dal časa. Vrgel se je za mizo, kot bi že najmanj pol stoletja uradoval za njo in nadaljeval kot strofničar:

»V smislu najnovejše XIV. predelane izdaje kmetijske reforme, zaradi katere sem tukaj, bom izdal svoje direktive. Danes delavci, ko me ni bilo, verjetno nič ne delajo? Zdaj jim bom delo nemudoma priskrbel!«

»Seveda delajo tovariš direktor!« so vsi v en glas zagotovili, Pepe pa je nadaljeval:

»Seno spravljajo iz Lopičevega laza. Vas ni bilo, pa sem mislil... Veste jaz sem namreč...«

»A takooo? Kje pa je ta laz?« Direktor je to vprašal z velikim zanimanjem.

»Tam zgoraj,« je pokazal Pepe z roko nekam proti nebesom.

»Tako, tako... tam bomo nasejali nove smreke. Da, mlade smreke!« Se bi ponavljal ta stavek, če ga ne bi Pepe prekinil:

»Toda, tovariš direktor — laz je tako ali tako na robu gozda...«

Malo nejevoljen ga je direktor prekinil.

»Saj prav zato — da povečamo gozd! Les je naše največje bogastvo, zavedajte se tega!«

»Ampak, če posadimo tam smreke, zemlja ni več naša, ker pripada Gozdnemu gospodarstvu,« je trmoglavil Pepe.

Tedaj je direktor vzklikal:

»Kaj se to pravi »naša«? Mar nismo ena skupnost? Lepa je ta!«

»Kje je še kaj, prosim?«

»Koruza je nad reko! To je bil Miha.«

»Tja bomo nasadili deteljo in to nemudoma, razumete? Imamo kaj živine?«

Živinorejec Lojze je ponosno izjavil:

»Da, tovariš direktor, tristo glav goveda je v naših hlevih.«

Sedaj se je direktor odkrito začudil.

»Čemu pa nam bodo krave? Prodajte jih! Mar ne veste, da primanjkuje mesa?«

Kako pa bi bilo, ko bi vsi gojili krave in nobene dali v zakol? Potem bi sploh ne bilo mesa!«

Kar je logično, je jasno vsakemu bedaku in tudi Pepetu, Mihi in Lojzetu je bilo jasno.

»No, kje je še kaj?«

Direktor je že postajal nervozen, ker so se oni trije samo spogledovali in ni nihče znil niti besedice.

Naposled se je Pepe odločil, da prekinje tišino:

»Levo in desno od ceste, ki pelje proti mestu, je nasajen krompir.«

»Hvala bogu,« je dejal direktor in sklenil roke kot pobožna tercialka, nato se je hipoma zresnil.

»Oprostite, zelo sem vesel, da je zrel. Izkopljite ga, zemljo za preorjite, da posadimo angleško travo. Prosim vas ljudi, kje je vaša estetika? Krompir desno in levo od ceste... Nezaslišano!!! Kaj vam je res vseeno, kaj bo z našim turizmom? In to vidijo tuji gostje? Le kaj si bodo mislili o Jugoslaviji? In zato smo se borili, tovariši? Včasih mi je kar nerodno — vsak se pri nas briga samo zase...«

No ja, pustimo to...«

Globooko pretresen je direktor umolknil.

»In kaj na naredimo s hlevi, tovariš... direktor, ko nimamo več krav?«

Tudi Lojze je terjal pojasnilo.

»Porušite jih. Nekaj hlevov pa bomo preuredili v skladišče za les, ki ga bomo dobili iz tistega gozda nad lazom. Moral bo nekaj časa počakati, saj ne moremo zgraditi žage čez noč. Da, da, tovariši — lažje nam je porušiti hleve kot pitati živino v škodo našega naroda!«

Pepetu nekaj ni šlo v račun.

»Rekli ste, da je les naše bogastvo...«

»Saj tudi je,« ga je direktor ljubeznivo prekinil, »zato pa bomo laz pogozdili! Mar ne vidite nič naprej? Kje je še kaj?«

»No, da... in kaj naj storimo z deteljo po bregovih, ko nimamo več krav? Limon menda tja ne bomo sadili, bile bi preveč od rok, za lubenice bo pa prostor po vinogradih, ko bomo populili trse... Edinole, če kupimo ovce, ali pa zajce za tovariša direktorja,« je zaključil Pepe.

Tokrat je bil direktor v zagati.

»Deteljo, deteljo... kaj neki bi storili z deteljo?«

Pa šepne Lojze Pepetu:

»Poskrbi, da bo vsaj detelja ostala, ker drugače nam bo osel, ki smo ga dobili, crknil.«

Menda je je rekel preglasno, saj je direktor živo reagiral na to repliko in čisto pozabil na herešen problem.

»Kaaaj, celo osla imate? Kje ste ga pa dobili, za boga?«

Bo, kar bo. Miha je zatisnil oči in stopil naprej:

»Občina nam ga je poslala, tovariš direktor, in, če sedaj dovolite...«

»Nič ne dovolim,« je zatulil direktor, »v našem Agrokombinatu ne potrebujemo oslov, razumete?! Sploh jih v modernem kmetijstvu ne potrebujemo!«

»Prav imate, tovariš direktor, NE POTREBUJEMO JIH!!!«

In to so mu zelo iskreno potrdili, tako da se je direktor zadovoljno nasmehnil — oni pa tudi.

Mirko Vešnar

NOVE OBLIKE DELA

Res vzorno je bila pripravljena 4. redna letna skupščina ZSJ mariborskih višjih šol. Vsekakor je vredno omeniti, da je bila skupščina, posebno še, če se spomnimo na zadnji dve skupščini v Ljubljani.

Po zelo vsestranski in široki diskusiji se je izkristaliziralo nekaj problemov, s katerimi se bodo v bodoče morali mariborski študentje spoprijeti. S tem v zvezi bo potrebno delno ali ponekod popolnoma spremeniti metode dela, ker je delovanje ZS v Mariboru pogojeno s specifičnostjo višjih šol, ter s tem v zvezi s kadrovskimi težavami, ki nastopajo zaradi kratke dobe študija.

Socialnoekonomska problematika je bila čest predmet diskusij. Ugotovili so relativno ugodno socialno strukturo (54% vpisanih študentov je iz kmečko delavskih družin). Po drugi strani pa imajo mariborski študentje težave s prehrano, saj nimajo svoje menze in zato upravičeno postavljajo zahtevo po študentski menzi, saj v Mariboru študira skoraj 2.000 študentov. Na področju ideološko-političnega dela so si zastavili pomembne naloge. Z javnimi tribunami in podobnim bodo poskušali pritegniti čim večji krog študentov. Aktivno se bo treba vključiti tudi v sistem samoupravljanja, saj jim zato dajejo vse možnosti statuti šol.

Pri obravnavanju študijske problematike so se s posebno pozornostjo lotili problema osipa, ki znaša na vseh šolah 52,9%, na VSS pa kar 64%. Za reševanje tega problema pripravljajo konkretne predloge, v katerih dajejo prednost poklicnemu usmerjanju v srednjih šolah.

Posebne težave imajo s študentsko kulturo, saj bodo zaradi kadrovskih težav komaj organizirali Akademijo v počastitev 20. obletnice osvoboditve. Kljub temu pa bodo že v maju ustanovili SKUD »Študente«. Poskušali bodo navezati tesnejše stike z »Akademikom« iz Ljubljane.

Sportna dejavnost je ena najuspešnejših, kar dokazuje vrsta medšolskih tekmovanj v raznih športnih disciplinah. Poleg tega pa so imeli več športnih srečanj z drugimi univerzitetnimi centri, pa tudi o masovnosti športa lahko s ponosom govorijo (doslej le VEKS). Ostale specializirane organizacije pa niso zaživele ali pa jih sploh še nimajo (taborniki, planinci, počitniška zveza).

Na skupščini so govorili tudi o znanstveno-raziskovalnem delu, za katerega so v Mariboru podani vsi pogoji, dalje o mednarodni problematiki, o sodelovanju z nekaterimi študentskimi centri v Jugoslaviji (posebno z Ljubljano in Postojno) in o povezavi z družbenopolitičnimi organizacijami.

Na koncu so izvolili nov odbor ZS na MVZ in s tem zaključili dokaj uspešno skupščino.

NOVE KONFERENCE — ISTI SKLEPI

Sredi marca je bila v Zagrebu v organizaciji predsedništva zveze študentov gozdarstva in lesarstva 8. interfakultetna konferenca, katere se je udeležila tudi 4-članska delegacija ljubljanske gozdarske fakultete. Delo predsedništva, ki je v glavnem v tem, da vsklajuje delo posameznih fakultetnih odborov in razpravlja o problemih, ki tarejo študente gozdarstva in lesarstva na posameznih jugoslovanskih fakultetah, je letos nekoliko zaspalo. Sicer navajajo zagrebški študentje kot glavni vzrok pomanjkanja, ki pa vendarle ne bi moglo do take mere onemogočiti rednega dela. Stvar je v tem, da so si zaključki vseh dosedanjih letnih konferenc precej podobni. Problem se ponavljajo, vsako leto se znova govori o njih, malo pa je bilo res storjenega. Če gledamo torej letošnjo konferenco le s stališča sklepov in zaključkov dvodnevnih razprav, moramo priznati, da je bila plodna. Razpravljali so o množici najrazličnejših problemov, ki bi jih bilo treba rešiti, toda če bomo spet ostajali le pri besedah, bomo tudi drugo leto znova razgledovali o istih stvareh.

Težišče razpravljanja na letošnji konferenci je bilo na študiju. Se vedno so si programi jugoslovanskih fakultet preveč različni. Ne samo potrebna, ampak tudi nujna je izmenjava učnih načrtov raznih fakultet, kajti le tako bo mogoče ustvariti enoten program, ki bo dal v Jugoslaviji vsaj približno enak profil gozdarskega in lesnega inženirja. V glavnem se je v zadnjih letih na vseh fakultetah stremelo za tem, da skrajšamo čas študija, kar je nujno imelo za posledico prenatrpanost učnih programov, ki so študij spremenili le v dirjanje za dosego pogojev, ne pa v resnično poglobljen in strokoven študij. Stopenjski študij je še vedno nezorana ledina, saj obstaja le v Ljubljani 1. in 2. stopnja. Tretjo stopnjo pa bi kazalo uvesti le tam, kjer so za to najboljše pogoji, predvsem kar se tiče strokovno pedagoškega kadra. Nevarno pa je, da bi se uvajanje 3. stopnje spremenilo v golo prestižno borbo med posameznimi jugoslovanskimi fakultetami.

Med delegati je prevladalo mnenje, da je nujno, da se na vseh naših gozdarskih fakultetah uvedejo sprejemni izpiti. Teh letos ni bilo edino v Ljubljani. Sprejemni izpiti naj ne bi bili v sedanji obliki, ko je na primer na zagrebški fakulteti kar 70 procentov kandidatov padlo na sprejemnem izpitu iz matematike. Ti sprejemni izpiti naj bi bili bolj v obliki testa, ki bi podal kandidatovo splošno izobrazbo v predmetih, ki bi pozneje pri nadaljnjem študiju prišli v poštev.

Mnogo so govorili tudi o učbenikih. Glavni moto vse razprave je bil, da morajo fakultete z ozirom na izdajanje učbenikov stopiti v tesnejši stik. Profesorji pa bi morali priznavati tudi učbenike, izdane na drugih fakultetah. Vsekakor bi bilo nujno poiskati pot, da se bedno stanje na tem področju vsaj deloma zadovoljivo reši. Zanimiv bi bil morda tudi podatek, da je na ljubljanski fakulteti najvišji odstotek študentov. Potrebno bi bilo, da se doseže, da se ta odstotek dvigne tudi v drugih republikah.

Milan Smolej

Velik odstotek pozitivnega odnosa do tehniškega dogajanja doma in v svetu pričča, da je med študenti prav gotovo tudi veliko zanimanje za samostojno tvorno sodelovanje v tehniški dejavnosti. Treba jih je le pritegniti in vključiti v tako dejavnost.

Vprašanje tehnične vzgoje nasploh, kot tudi tehnične vzgoje mladine, je zelo kompleksno, hkrati pa tvori pri Zvezi študentskih organizacij ljudske tehnike hrbtenico razvoja (o čemer zgovorno priča reformirano šolstvo), tako da je njegova obča pomembnost nesporna. Ker pa Zveza SOLT po drugi strani predstavlja republiško študentsko organizacijo, odgovorno za celotno izvenšolsko tehnično vzgojo med študenti, so prej omenjena vprašanja zanjo življenjskega pomena. Pri izdelavi perspektivnega tehniško-vzgojnega programa je Zveza SOLT začutila potrebo po dokumentni osnovi, iz katere bi se lahko tak program kar najbolj naravno razrastle. Le na osnovi dovolj objektivnega stanja stvari je bilo mogoče studijsko pričeti s tehniško vzgojnimi deli med študenti. Kot rezultat teh teženj je bila izvedena anketa Zveze SOLT »Tvoje mnenje odloča«, ki je pokazala dve stvari. Prvič: študentje so bili v veliki meri zainteresirani za tehniko in za sodelovanje z Zvezo SOLT in drugič: okoli 50 odstotkov študentov ni vedelo, kaj je to Zveza SOLT. Kljub temu pa so bili celotni rezultati ankete Zveze SOLT pozitivni in Zvezi je bila s tem izglasovana zaupnica za njen perspektivni program, saj so rezultati kazali na splošno zakonitost: izražali so namreč željo študentov po sodočnem tehničnem udejstvovanju, kakršnega je obljubljal in ga še obljublja program Zveze SOLT.

V zadnjih letih je Zveza SOLT nesporno zelo napredovala. Danes razpolaga z dokaj velikim tehničnim potencialom, ki daje možnosti za nadaljnji razvoj. Tako je bilo ustanovljeno Avto-moto društvo SOLT, izdelana finomehanična delavnica in centralni foto-laboratorij. Največji napredek je bil vsekakor storjen pri AMD, ki razpolaga s tremi avtomobili in je v lanskem letu izšolalo 560 voznikov amaterjev A in B kategorije. Letošnji načrt predvideva izučitev 700 študentov, kolikor pa bi društvo dobilo še en avto in motorno kolo, bi se to število še znatno povečalo. Ob maksimalni obremenitvi vozil in inštruktorjev pa društvo še vedno ne more zadostiti vsem potrebam študentov, s se prijavlja za tečaj, v katerem je prostora za 72 študentov, tudi po 300 in več kandidatov.

Izgradnja in oprema finomehanične delavnice je prav tako eden izmed najpomembnejših dosežkov Zveze SOLT. Delavnica je moderno opremljena in je bilo vanjo za enkrat vloženi 2.600.000 din. Največja pridobitev finomehanične delavnice pa je bil vsekakor nakup univerzalne stružnice »Maximat«, ki omogoča 28 strgarskih operacij. Dokončno bo delavnica opremljena letos z nakupom vseh dodatnih delov za Maximat in elektrovarilnega agregata. Kljub ogromnim vložnim sredstvom pa je delavnica za enkrat zelo slabo izkoriščena, saj jo pretežno uporabljajo samo člani Raketnega kluba in je tako ena izmed osnovnih nalog Zveze SOLT, da čimprej aktivizira večje število študentov za delo v delavnici, tako da bodo ta tehnična sredstva v celoti izkoriščena.

Na filozofski fakulteti je zmanjkalo gob... Nekateri so prepričani, da so jih pokradli študentje za čiščenje svojih avtomobilov (!) Profesorji pa si pomagajo takole...

ŠTUDENTJE IN TEHNIKA

Najbolj množična dejavnost, takoj za AMD, je pri Zvezi SOLT fotodejavnost. Obstaja šest fotoklubov in fotografur pri Zvezi SOLT. Vsi fotoklubi so opremljeni temnicami, medtem ko razpolaga fotografurpa s centralnim foto-laboratorijem. Član fotografur lahko postane vsakdo, ki je dosegel stopnjo amaterja III. razreda, in ima s tem pravico vstopa v centralni foto-laboratorij. Iz tega je razvidno, da se foto-grupa ukvarja z umetniško fotografijo, kjer je dosegla že velika mednarodna priznanja, medtem ko služijo fotoklubi za popolno amatersko udejstvovanje študentov-fotografur in pa kot priprava za njihov nadaljnji razvoj v smeri umetniške fotografije. V zadnjem času se kaže vse večja neaktivnost v posameznih fotoklubih in pa skrajna neodgovornost nekaterih posameznikov in to funkcionarjev teh klubov, ki se jim ne zdi niti vredno priti na sestanke upravnega odbora Zveze SOLT, in ki se, kot je videti, ne zavedajo tega, da so soodgovorni pri razvoju tehnične vzgoje med študenti in da neposredno upravljajo s tehničnimi sredstvi, ki se jim jih daje na razpolago, kakor tudi s finančnimi sredstvi, ki se vlagajo za razvoj teh klubov.

Razen teh klubov delajo pri Zvezi SOLT še Radioklub, Raketni klub, v sklopu Zveze SOLT pa še Tehniški klub strojnikov, Tehniški klub na FNT in Traktorski klub na Biotehniški fakulteti. Radioklub je po številu članov in po svojem delu eden najaktivnejših klubov pri Zvezi SOLT. Razpolaga s solidnimi klubskimi prostori in delavnico ter s primopredajnikom in je kot tak eden izmed najboljših klubov v Sloveniji. Raketni klub je še nekje v povojih in se bori z začelnimi težavami. Zlasti pereče pa je pri

»raketarjih« finančno vprašanje, saj z denarjem, ki ga jim lahko da Zveza SOLT na razpolago, resda ne more dosegati kvalitete ostalih raketnih klubov v Jugoslaviji. Tudi Tehniški klub strojnikov je na začetku svoje poti, medtem ko sta kluba na FNT in Biotehniški fakulteti popolnoma zamrla.

Zveza SOLT ima v svojem programu izgradnjo garaž in servisne delavnice za potrebe AMD in vseh študentov-avtomobilistov po sistemu »napravi si sama pod strokovnim vodstvom redno nastavljenega mehanika, ki bo skrbel tudi za finomehanično delavnico

Letošnja aktivnost Zveze SOLT bo usmerjena predvsem v propagando in pa v nadaljnji razvoj tehniške vzgoje med študenti. Ustanovljena je bila propagandna komisija, katere dolžnost je po vseh možnih prikazati delo v Zvezi SOLT in možnosti udejstvovanja študentov, ter s tem vzbuditi interes med njimi za delo v tehniški organizaciji, ki jim lahko nudi z vsemi razpoložljivimi sredstvi bogato, pestro in koristno izvenštudijsko udejstvovanje. Jasno pa je, da Zveza SOLT ne stremi samo za množičnostjo, v kateri obstaja nevarnost tehniškega larpurlartizma, temveč tudi za samostojnim znanstveno-raziskovalnim delom. Programska shema Zveze SOLT predvideva nenehno rast študentske tehniške vzgoje — študentske ljudske tehnike, saj je predvidel bazo — dovolj trdno in zanesljivo, na kateri naj zraste »drevo kvalitete« z neštetiimi vejami specialnosti, drevo, sposobno, da zadovolji vsako potrebo po tehničnem udejstvovanju mladih ljudi in da pri tem hkrati rodi za našo družbo koristne sadike.

Werner Uszar

Študentski servis za hon. zaposlitve

pri univerzitetnem odboru ZSJ v Ljubljani obvešča:

S 1. majem 1965 bomo odprli nov oddelek servisa za distribucijo mleka v Ljubljani. V ta namen naslednja stalna honorarna delovna mesta:

1. vodjo oddelka
2. obračunskega referenta
3. vodjo distribucije
4. dve mestu blagajnikov

Pogoji prijave: pod 1. študent z absolutnim stazem, določenimi organizacijskimi sposobnostmi in znanjem ekonomije.

pod 2. študent ekonomije s prakso v knjigovodstvu.

pod 3. študent z določenimi organizacijskimi sposobnostmi, ki je redno vpisan na univerzi.

pod 4. študent ekonomije ali z dokončano srednjo ekonomsko šolo.

Prednost za delovna mesta pod 1. in 2. in 4. imajo absolventi, pod 1. in 2. pa člani ZSJ, ki so v organizaciji opravljali ali opravljajo določene funkcije. Mesečni honorar po pravilniku.

Pismene prošnje s frekventacijskim potrdilom vložite na uravo servisa do 25. 4. m. v delovnem času vsak dan od 12.—14. ure razen sobote, kjer lahko dobite tudi ostale informacije. Za ostale informacije se poslužite telefonske številke 317-581.

Upravni odbor

Vse študente, ki se honorarno zaposlujejo preko servisa, da:

1. ne bo nudil uslug študentom, ki ne bodo imeli izkaznice servisa (registracija računov, instrukcije, kratkoročna posojila);
2. ne bo dajal faktur študentom brez napotnice, na kateri je delodajalec potrdil obračun.

Prošnje vse študente, da si do 20. 4. m. oskrbijo izkaznice servisa, ki se izdajajo na osnovi:

1. indeksa ozir. frekventacijskega potrdila
2. osebne izkaznice
3. slike (1 kom.)

Po 20. aprilu 1965 bomo za izdajo izkaznic za poslovno leto 1965 zahtevali še potrdilo o premoženjskem stanju.

Upravni odbor

razpisuje honorarno mesto propagandnega referenta. Honorar po pravilniku o nagrajevanju uslužbencev servisa. Prednost imajo študentje Akademije za likovno umetnost.

Pismene prošnje s priporočilom ZSJ in frekventacijskim potrdilom vložite na uravo servisa vsak dan od 12.—14. ure razen sobote. Ostale informacije po telefonu 317-581.

Rok prijave je 20. april 1965.

Upravni odbor

Tribuna — list slovenskih študentov — Izdaja univerzitetni odbor ZSJ — Ureja uredniški odbor — Glavni urednik Ivo Vajgl — Odgovorni urednik Milan Pintar — Uredništvo in uprava Tribune: Poljanska 6 II — Telefon št. 31 01 23 — Tekoči račun 600-14-608-72 — Letna naročnina 500 dinarjev — posamezen izvod 20 dinarjev — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Tiska Časopisno podjetje »Delo« Ljubljana, Tomšičeva 1, telefon 23-522 — Poština plačana v gotovini.

tribuna